C/2026/4270

7.8.2026

MENETLUSLIKE TAGATISTE KONTROLÖRI 2025. AASTA TEGEVUSARUANNE

(C/2026/4270)

Eessõna

See on neljas iga-aastane aruanne, mis käsitleb minu tegevust menetluslike tagatiste kontrolörina. OLAFi määrusega on mulle antud ülesanne käsitleda juurdlusaluste isikute kaebusi. Kaebused puudutavad menetluslike tagatiste järgimist OLAFi poolt ning OLAFi juurdluste suhtes kohaldatavate normide väidetavaid rikkumisi. Need hõlmavad võimalikke menetlusnõuete ja põhiõiguste rikkumisi.

Enne kontrolöri ametikoha loomist ei olnud OLAFi juurdluse all olevatel isikutel võimalik OLAFi juurdluse läbiviimise viisi kohta sõltumatule organile või asutusele kaevata. Nende ainus võimalus oli esitada Euroopa Ombudsmanile kaebus haldusomavoli kohta või püüda väga rangetel tingimustel nõuda komisjoni lepinguvälise vastutuse kohaldamist.

Selle vajakajäämise kõrvaldamiseks kehtestati 2020. aastal OLAFi määrusesse tehtud muudatustega asjakohane kaebuste esitamise kord, mis võimaldab igal juurdlusalusel isikul esitada kaebuse kontrolörile.

Selle sõltumatu halduslíku õiguskaitsevahendi abil kohandab kontrolör järk-järgult, kuid pidevalt tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtteid ja viib need vastavusse tõhusa halduskaitse põhimõtetega. Kontrolör võtab alati arvesse ELi põhiõiguste hartast tulenevaid põhiõigusi, OLAFi tegevuse puhul kehtivaid konkreetseid menetluslikke tagatisi ning OLAFi juurdluste suhtes kohaldatavaid üldisi õiguspõhimõtteid ja liidu kohtute praktikat.

Kontrolöri jaoks on oluline, et kaebuste esitamise kord ei oleks üksnes tõhus õiguskaitsevahend juurdlusaluste isikute jaoks, vaid et see suurendaks ka OLAFi tegevuse üldist läbipaistvust. Tõhus ja tulemuslik pettustevastase võitluse organ, mis suudab kaitsta ELi finantshuve, on ELi ja maksumaksjate jaoks hädavajalik. Sama tähtis on aga ka see, et võimalikku pettust käsitlevad OLAFi juurdlused viidaks läbi täielikus kooskõlas põhiõiguste ja menetluslike tagatistega.

Kontrolöri rolli ja selle piirangute paremaks mõistmiseks on siiski oluline meeles pidada, et kontrolör ei tegutse kohtunikuna, kes hindab OLAFi otsuste ja toimingute õiguspärasust. Pigem on kontrolöri ülesanne leida ja pakkuda välja lahendusi kaebuse esitajate tõstatatud probleemidele. Lahendusettepanekute ja OLAFi peadirektorile esitatavate soovituste kaudu püüab kontrolör ka lahendada asjaomaseid probleeme ning tulevikku vaadates parandada OLAFi haldus- ja juurdlustavasid.

Käesoleva aruande ülesehitus sarnaneb kontrolöri varasemate iga-aastaste tegevusaruannete omale. Esmalt antakse ülevaade kontrolöri ülesannetest ja volitustest ning kaebuste esitamise korra toimimisest. Seejärel esitatakse peamised statistilised andmed ja joonised 2025. aastal käsitletud kaebuste kohta. Pärast seda võetakse aruandes ette kaebuste käsitlemise menetluslikud aspektid, tõstes esile lahendusettepanekud, mille kontrolör aasta jooksul esitas ja mille OLAF seejärel täielikult rakendas. Samuti esitatakse aruandes kontrolöri peamised järeldused oluliste sisuliste küsimuste, eelkõige juurdlusaluste isikute kaitseõiguse, kontrollide ja digitaalkriminalistika toimingute käigus proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise ning OLAFi juurdlustes kasutatavate keelte kohta.

Lisaks sisaldab aruanne eraldi osi kõige olulisemate aasta jooksul toimunud arengute kohta, milleks olid muu hulgas i) kontrolöri ja OLAFi vahelise töökorra vastuvõtmine, ii) OLAFi määruse kohaldamise ja mõju hindamise teemal kontrolöriga konsulteerimine ning iii) kõigi OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevaid suuniseid puudutavate kontrolöri soovituste rakendamine OLAFi poolt. Aruande lõpus esitatakse teavet kontrolöri poolt aasta jooksul sidusrühmadega tehtud koostöö kohta ning märgitakse ära sekretariaadi pakutav haldus- ja õigusabi, mille eest kontrolör on siiralt tänulik.

Kaebuste esitamise korrast on kujunenud juurdlusaluste isikute jaoks oluline kaitsemeede, mis tagab OLAFi tegevuse kooskõla asjakohaste menetluslike tagatiste ja juurdluste suhtes kohaldatavate normidega. Lisaks individuaalsete kaebuste lahendamisele on kontrolöri otsused aidanud kujundada OLAFi juurdlustavasid, selgitades menetluslike tagatiste ulatust ja praktilist kohaldamist. Mitmel juhul on kaebuste kohta tehtud otsustes esitatud õiguslikest põhjendustest lähtutud OLAFi juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste muutmisel, mis tähendab, et üksikjuhtumite mõju on nende konkreetsest faktilisest kontekstist laiem.

Loodan, et see aruanne aitab parandada teadlikkust juurdlusaluste isikute kaebuste keskmes olevatest küsimustest ning samal ajal suurendada OLAFi vastutust ja inimeste usaldust süsteemi vastu, mille EL on kehtestanud pettuste vastu võitlemiseks.

Prof dr Julia LAFFRANQUE
menetluslike tagatiste kontrolör

Sisukord

Lehekülg

Eessõna 1

1. Kontrolöri ülesanne ja volitused 4

2. Kaebuste esitamise kord 5

3. Ülevaade 2025. aastal esitatud kaebustest 5

4. Menetluslikud aspektid: kaebuste tõhusa käsitlemise etapid 8

4.1 Vastuvõetavus 9

4.1.1 Kaebuse esitamise ühekuuline tähtaeg 10

4.1.2 Kaebused, mis ei kuulu kontrolöri pädevusse 11

4.1.3 Kohtumenetluses olevad juhtumid 11

4.1.4 Korduvaid kaebusi käsitleva kirjavahetuse lõpetamine 12

4.2 Võistlev menetlus 12

4.3 Ettepanek kaebuse lahendamiseks 13

4.4 Juhtumite lõpetamise otsused 13

5. Sisulised aspektid: ülevaade kontrolöri põhijäreldustest 14

5.1. Kaitseõigus 14

5.1.1. Õigus saada teavet 14

5.1.2. Õigus saada abi enda valitud isikult 15

5.1.3. Võimalus esitada OLAFi tuvastatud asjaolude kohta märkusi 16

5.1.4. Juurdepääs toimikule ja asjaolude kokkuvõttes osutatud dokumentidele 18

5.2. Ruumide kontrollimise ja digitaalkriminalistika toimingute proportsionaalsus 19

5.3. Kasutatud keeled 21

6. Kontrolöri ja OLAFi vahelise töökorra vastuvõtmine 21

7. OLAFi määruse hindamise teemal konsulteerimine 22

8. Uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste vastuvõtmise järelmeetmed 24

9. Suhted sidusrühmadega 27

10. Haldus- ja õigusabi 27

11 . Kuidas kontrolöriga ühendust võtta ja kaebust esitada? 28

Lisa. Viited 29

Õigusraamistik 29

Iga-aastased tegevusaruanded ja arvamused 29

1. **Kontrolöri ülesanne ja volitused**

Menetluslike tagatiste kontrolöri ametikoht loodi määrusega 2020/2023 (EL, Euratom) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ([1]), millega muudeti määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ([2]) („OLAFi määrus"), selleks et kaitsta Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluse all olevate isikute ([3]) menetluslikke tagatisi ja põhiõigusi. 3. mail 2022 nimetati viie aasta pikkuseks ametiajaks, mis ei ole pikendatav, ametisse esimene menetluslike tagatiste kontrolör **dr Julia Laffranque** ([4]). Teda abistab OLAFi järelevalvekomitee sekretariaat (edaspidi „sekretariaat").

Vastavalt OLAFi määruse artikli 9a lõikele 8:

„***kontrollib kontrolör, kas amet järgib artiklis 9 osutatud menetluslikke tagatisi ja norme, mida kohaldatakse ameti teostatavate juurdluste suhtes. Kontrolör vastutab artiklis 9b osutatud kaebuste käsitlemise eest.***"

Kontrolör täidab oma ülesandeid **täiesti sõltumatult** ning ei võta seda tehes vastu juhiseid üheltki isikult ([5]). Kuna juurdlusalustel isikutel ei ole põhimõtteliselt võimalik algatada kohtumenetlust seoses OLAFi tegevuse või tegevusetusega juurdluse käigus, on võimalus esitada kaebus kontrolörile väga oluline. Juurdlusalune isik võib pöörduda OLAFi määruse artiklis 9b sätestatud rangete tähtaegade jooksul kontrolöri poole, et taotleda oma kaebuse sõltumatut ja põhjalikku hindamist.

Käsitledes **juurdlusaluste isikute** kaebusi selle kohta, kuidas OLAF on **järginud menetluslikke tagatisi ja juurdluste suhtes kohaldatavaid norme**, ei ole kontrolöri eesmärk OLAFi asemel otsustada, kuidas juurdlusi läbi viia või tõendeid hinnata või millistele järeldustele jõuda. Selle asemel on tema ülesanne **kinnitada**, et OLAF on toiminud kooskõlas oma õigusraamistikus sätestatud normidega, kui ta leiab, et rikkumist ei ole toimunud, või paluda OLAFil võtta meetmeid, esitades **lahendusettepaneku**, kui ta leiab, et menetluslikke tagatisi või juurdluste suhtes kohaldatavaid norme on rikutud. Kui kontrolör ei pea OLAFi võetud meetmeid rahuldavaks, esitab ta teise sammuna OLAFile **soovituse** selle kohta, kuidas kaebus lahendada.

Kontrolör hindab kaebusi **võistlevas menetluses** ning pöörab erilist tähelepanu Euroopa Liidu põhiõiguste hartale (edaspidi „harta") ([6]), liidu õiguse üldpõhimõtetele ja liidu kohtute asjakohasele kohtupraktikale ([7]). Kontrolör ei sekku ega saagi sekkuda OLAFi käimasolevate juurdluste läbiviimisse ([8]).

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2223, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses Euroopa Prokuratuuriga tehtava koostöö ja Euroopa Pettustevastase Ameti juurdluste tulemuslikkusega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 49, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2223/oj).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, 11. september 2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013. lk 1).

([3]) OLAFi määruse artikli 2 punktis 5 on „juurdlusalune isik" määratletud kui „*isik või ettevõtja, keda kahtlustatakse kelmuses/pettuses, korruptsioonis või muus liidu finantshuve kahjustavas mis tahes ebaseaduslikus tegevuses ning kelle suhtes amet viib seetõttu läbi juurdluse*". Kaebused, mille on esitanud muud isikud kui juurdlusalused isikud, sealhulgas tunnistajad ja informaatorid, ei kuulu kontrolöri pädevusse.

([4]) Kontrolör asus ametisse 2022. aasta septembris.

([5]) OLAFi määruse artikli 9a lõige 6.

([6]) Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 391).

([7]) Euroopa Liidu Kohus koosneb kahest kohtust – Euroopa Kohtust ja Üldkohtust.

([8]) OLAFi määruse artikli 9b lõige 6.

2025. aasta oli keeruline ja ka viljakas aasta, arvestades saadud kaebustes tõstatatud õigusküsimuste keerukust. Kontrolör ei saa osutada konkreetsetele OLAFi uuritud juhtumitele ja peab tagama OLAFi juurdluste konfidentsiaalsuse ka pärast nende lõpetamist ([9]). Käesolevas aruandes antakse siiski ülevaade juurdlusaluste isikute tõstatatud probleemide liikidest. Samuti kirjeldatakse aruandes, kuidas nende probleemidega tegeleti, ning selgitatakse, kuidas kaebuste esitamise kord toimib ja milliseid tulemusi selle rakendamisel saavutati.

2. **Kaebuste esitamise kord**

Alates oma tegevuse algusest 2022. aasta oktoobris on kontrolöril olnud võimalus käsitleda mitut olulist õigusküsimust ja seeläbi järk-järgult kujundada tugeva kontseptuaalse raamistiku kaebuste hindamiseks. 2025. aastal menetleti kaebusi kiiresti ning neid uuriti põhjalikult ja igakülgselt.

Kaebuste esitamise korra toimimise paremaks mõistmiseks on oluline meeles pidada, et see annab kontrolörile **erilise otsejuurdepääsu** OLAFi asjaomase juurdluse toimikule. Juurdepääsu aluseks on kontrolöri rakendussätted kaebuste käsitlemise kohta (edaspidi „rakendussätted“) ([10]) ning OLAFi ja kontrolöri vahel hiljuti allkirjastatud töökord (edaspidi „töökord“) ([11]). Selline juurdepääs on väga oluline, et anda kaebuse esitajale kindlustunne ses suhtes, et kontrolör saab OLAFi juurdlustoimingutega põhjalikult tutvuda, isegi kui osa asjaomasest teabest on konfidentsiaalne ja seda ei saa kaebuse esitajale avaldada. Sellega seoses tuleb kontrolöril sageli saavutada peen tasakaal ühelt poolt OLAFi juurdluse konfidentsiaalsuse ja teiselt poolt kaebuste esitamise korra rakendamise võistlevuse põhimõtte vahel.

2025. aastal viis kontrolör lõpule ühe 2024. aastal esitatud kaebuse hindamise. Füüsilised ja juriidilised isikud esitasid **2025. aastal 19 uut kaebust**. Neist 17 hindamise viis kontrolör aruandeaasta jooksul lõpule. Üks kaebus tunnistati aasta kolmandas kvartalis vastuvõetavaks, kuid selle menetlemine võttis kauem aega võistleva menetluse tõttu ning kuna nii OLAF kui ka kaebuse esitaja taotlesid menetlustähtaegade pikendamist. Veel üks kaebus esitati veidi enne aasta lõppu ja see tunnistati vastuvõetavaks. Mõlema kaebuse kohta tehti otsus 2026. aasta esimesel poolel.

3. **Ülevaade 2025. aastal esitatud kaebustest**

Kontrolörile 2025. aastal esitatud 19 kaebusest enamiku (12 kaebust) esitasid OLAFi *sisejuurdluse* ([12]) all olnud isikud, 6 kaebust olid seotud *välisjuurdlusega* ([13]) ja ühel juhul oli tegemist *koordineerimisjuhtumiga* ([14]) (joonis 1). Suurem osa kaebusi

([9]) OLAFi määruse artikli 9a lõige 9.

([10]) Menetluslike tagatiste kontrolöri otsus, millega võetakse vastu kaebuste käsitlemist käsitlevad rakendussätted, 2022/C 494/07, PUB/2022/1609, artikli 8 lõiked 1 ja 2 (ELT C 494, 28.12.2022, lk 17), kättesaadav ka aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees/about-controller/legal-framework_en.

([11]) Vt Euroopa Pettustevastase Ameti ja menetluslike tagatiste kontrolöri 18. juuli 2025. aasta töökorra III peatükk, kättesaadav aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/ea81e700-4540-4ae6-b7ab-e56fb9a2d075_en?filename=SIGNED_WA_OLAF-Controller.pdf.

([12]) Sisejuurdlused on juurdlused, mida OLAF viib läbi ELi aluslepingutega või nende alusel loodud Euroopa institutsioonides, organites ja asutustes. Nende juurdluste eesmärk on võidelda pettuste, omastamise, korruptsiooni ja muu ELi finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu. Selleks uurib OLAF i) ametikohustuste täitmisega seotud raskeid juhtumeid, mis kujutavad endast ELi ametnike ja muude teenistujate kohustuste hooletusse jätmist, mis võib viia distsiplinaar- või asjakohasel juhul kriminaalmenetluseni, või ii) institutsioonide või organite liikmete, ametite või asutuste juhtide või institutsioonide, organite, ametite või asutuste selliste töötajate samaväärset kohustuste täitmata jätmist, kelle suhtes ei kohaldata personalieeskirju (OLAFi määruse artikli 1 lõige 4 ja artikkel 4).

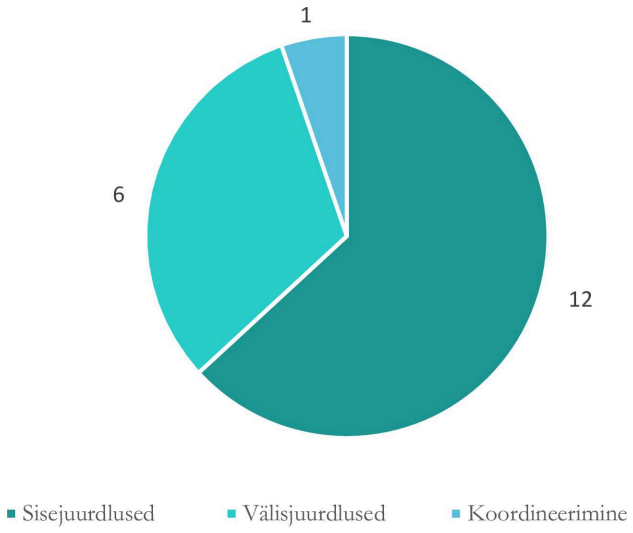
([13]) Välisjuurdlused on juurdlused, mida OLAF viib läbi vastavalt OLAFi määruse artiklile 3. OLAFi volitused hõlmavad kõiki ELi kulusid (st Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, põllumajanduspoliitika, otsekulud ja välisabi) ning olulist osa ELi tuludest (kuid mitte neid kõiki; peamiselt tollimakse ja põllumajandusmakse).

([14]) Koordineerimisjuhtumid on juhtumid, mis võiksid olla OLAFi välisjuurdluse esemeks, kuid mille puhul OLAFi roll piirdub välisjuurdluse asemel muude riiklike või ELi talituste läbiviidavatele juurdlustele kaasaaitamisega. Selleks hõlbustab OLAF muu hulgas teabe kogumist ja vahetamist ning tagab asjaomaste riiklike ja ELi talituste tegevuse koostoime. Õiguslik alus on OLAFi määruse artikkel 12b ja valdkondlikud õigusaktid, nagu nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrus (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks (EÜT L 82, 22.3.1997, lk 1) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 608/2013, mis käsitleb intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist tollis ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1383/2003 (ELT L 181, 29.6.2013, lk 15).

esitati inglise keeles, kuid kasutati ka teisi keeli (hispaania, rumeenia ja rootsi keelt) (joonis 2). Füüsilised isikud esitasid 16 ja juriidilised isikud esitasid 3 kaebust (joonis 3). Aruandeaasta jooksul saadi mõnelt kaebuse esitajalt rohkem kui üks kaebus – seega laekus 2025. aastal kaebusi kokku 8 isikult: 5 füüsilistelt isikutelt ja 3 juriidilistelt isikutel (joonis 3). Neli kaebust esitati advokaadi kaudu.

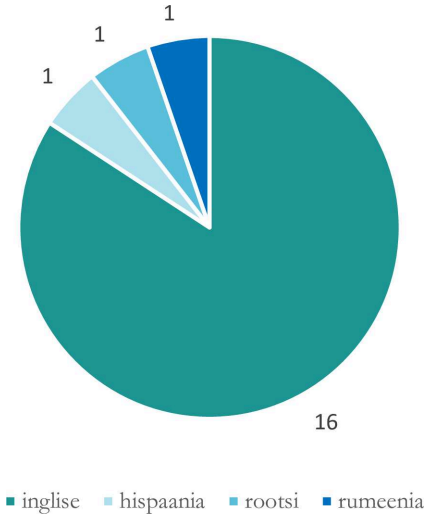
Joonis 1

OLAFi juurdlused, mille kohta esitati 2025. aastal kaebusi

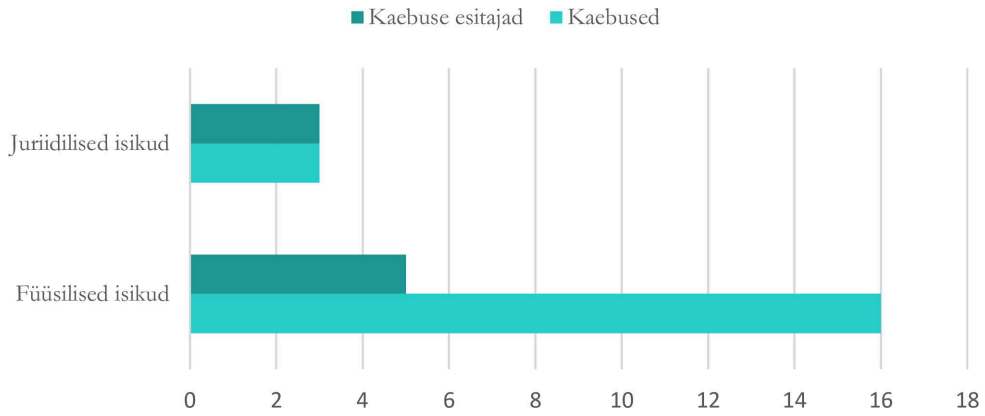
Joonis 2

Keeled, milles kaebused 2025. aastal esitati

Joonis 3

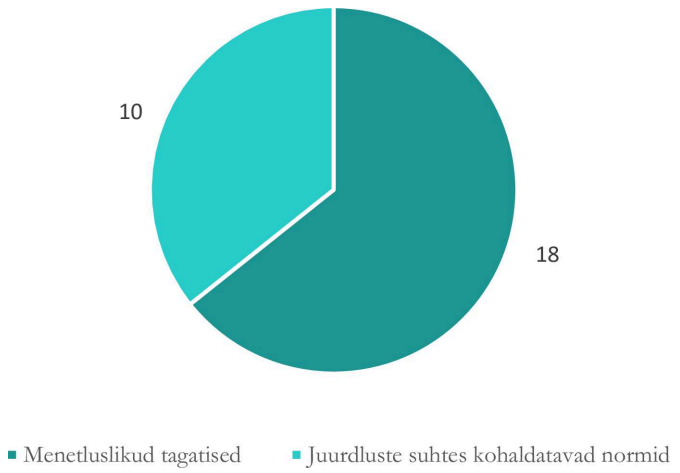
Kaebuse esitanud isikud ja kaebuste arv

Enamikul juhtudel osutasid kaebuse esitajad OLAFi määruse artikli 9 kohaste menetluslike tagatiste ja hartast tulenevate põhiõiguste rikkumisele (joonis 4). Need kaebused puudutasid järgmiste õiguste väidetavaid rikkumisi: i) süütuse presumptsioon ja kaitseõigus (harta artikkel 48), ii) juurdlusaluste isikute õigus olla ära kuulatud ja tegelik võimalus esitada märkusi nende endiga seotud asjaolude kohta (OLAFi määruse artikli 9 lõige 4), iii) õigus saada teavet (OLAFi määruse artikli 9 lõige 3), iv) õigluse, objektiivsuse ja erapooletuse põhimõte juurdluste läbiviimisel (OLAFi määruse artikli 9 lõige 1), v) õigus heale haldusele (harta artikkel 41), vi) õigus era- ja perekonnaelu austamisele (harta artikkel 7), vii) isikuandmete kaitse ning viii) õigus saada abi enda valitud isikult (OLAFi määruse artikli 9 lõige 2) (joonis 5). Kaebusi esitati ka seoses OLAFi juurdluste suhtes kohaldatavate normidega ([15]), eelkõige seoses järgmisega: i) digitaalkriminalistika toimingute tegemine, ii) juurdlusaluste isikute tuvastamise ja teavitamise normid, iii) kutsesaladuse austamine, iv) OLAFi juurdluste ulatus, v) OLAFi juhtumite haldamise süsteemi kasutamine, vi) ebaseaduslik jälgimine, vii) OLAFi töötajate tegevus, mis ületab nende volitusi, ning viii) OLAFi juurdluste konfidentsiaalsus (joonis 6).

Joonis 4

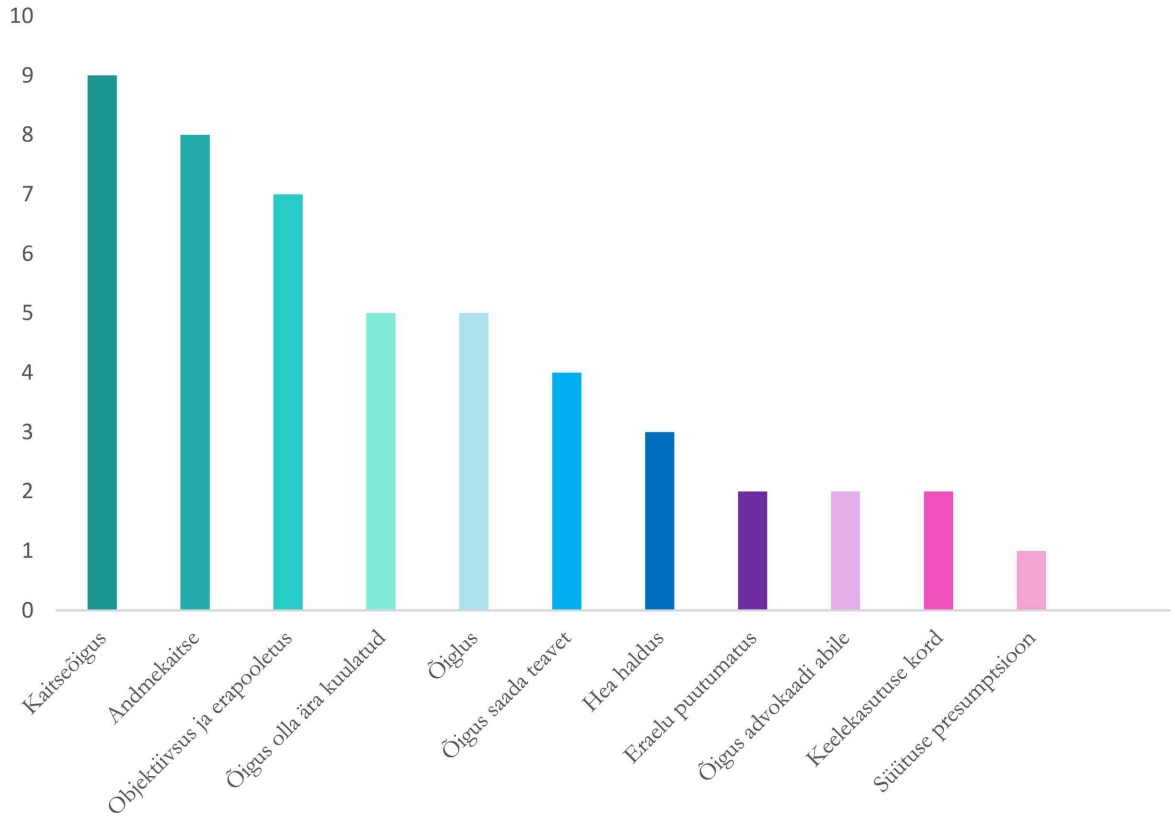
2025. aastal esitatud kaebuste sisu

([15]) Need normid on sätestatud OLAFi määruses ning mitmesugustes muudes tekstides, sealhulgas nõukogu 11. novembri 1996. aasta määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2). Samuti väärivad märkimist OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevad suunised, mis kehtivad alates 1. jaanuarist 2026 ja on kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en, ning OLAFi töötajatele mõeldud digitaalkriminalistika toimingute suunised 15. veebruarist 2026, mis on kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/87e5deb1-8a64-42ca-8e08-234355dbe544_en.

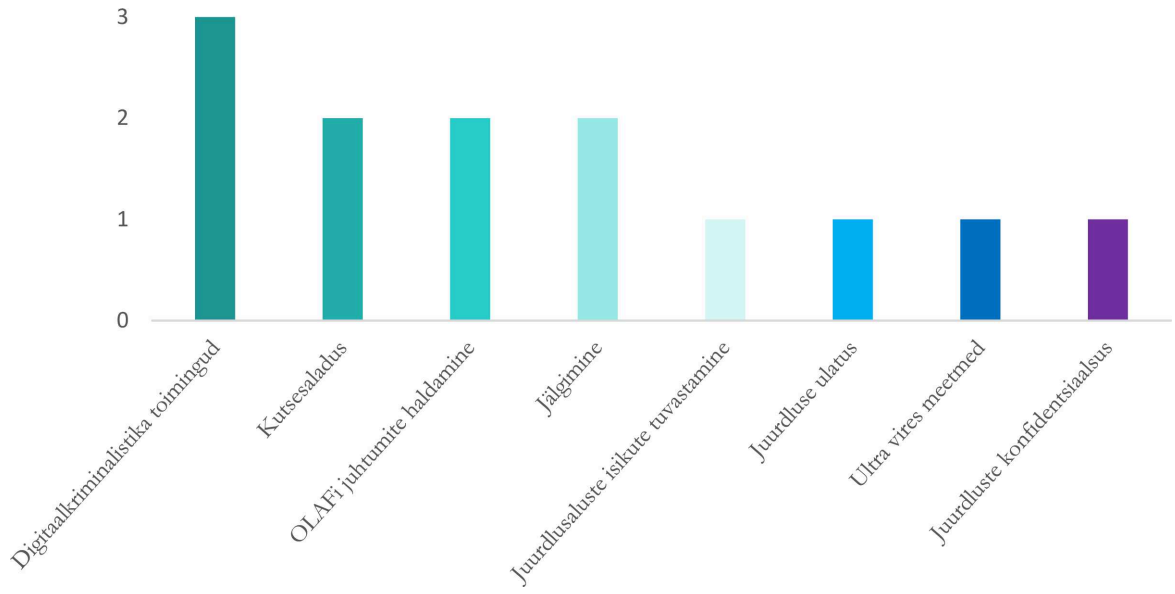
Joonis 5

2025. aastal menetluslike tagatistega seoses esitatud väidete analüüs (hõlmab nii vastuvõetavaid kui ka vastuvõetamatuid kaebusi)

Joonis 6

Juurdluste suhtes kohaldatavate normidega seotud väidete analüüs

4. **Menetluslikud aspektid: kaebuste tõhusa käsitlemise etapid**

Kontrolör käsitleb kaebusi **õiglaselt, sõltumatult ja erapooletult**. Vastavalt OLAFi määrusele ja kontrolöri rakendussätetele koosneb menetlus järgmistest etappidest: i) kaebuse **vastuvõetavuse** hindamine, ii) kaebuses esitatud **sisuliste argumentide** hindamine. Kui kontrolör tuvastab rikkumisi, võib ta sõltuvalt kaebuse esitaja tõstatatud probleemist paluda OLAFil kaebus lahendada (lahendusettepanek) ja vajaduse korral esitada OLAFile soovituse; ning iii) igal juhul teeb kontrolör lõpetamisotsuse, teavitades kaebuse esitajat oma järeldustest.

4.1 **Vastuvõetavus**

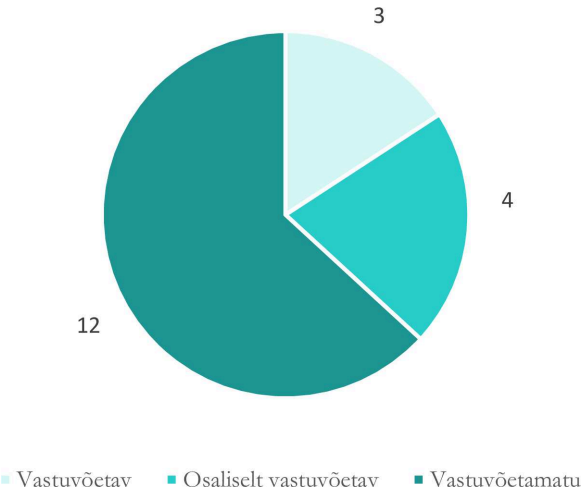
Kontrolör peab tegema otsuse kaebuse vastuvõetavuse kohta **10 tööpäeva jooksul** alates kaebuse saamisest. Vastuvõetavuse tingimused on sätestatud OLAFi määruse artikli 9b lõigetes 1 ja 2 ning rakendussätete artiklis 5. Selleks et kaebus oleks vastuvõetav, tuleb see esitada **ühe kuu jooksul pärast seda, kui kaebuse esitaja saab teada asjaoludest**, mille näol on väidetavalt tegemist menetluslike tagatiste või juurdluste suhtes kohaldatavate normide rikkumisega. **Igal juhul tuleb kaebus esitada hiljemalt üks kuu pärast juurdluse lõpetamist.**

Kaebuste vastuvõetavuse hindamisel rakendab kontrolör lähenemisviisi, mille puhul arvestatakse nii OLAFi määruse asjaomaste sätete sõnastust kui ka eesmärke. 2025. aastal hindas kontrolör kõigi kaebuste vastuvõetavust ettenähtud aja jooksul. Ta tunnistas 3 kaebust vastuvõetavaks, 4 osaliselt vastuvõetavaks ja 12 vastuvõetamatuks (joonis 7).

Vastuvõetamatuse põhjused olid järgmised: i) kümnel juhul esitati kaebuses väiteid, mis ei kuulu kontrolöri pädevusse, ii) kümnel juhul pidas kontrolör esitatud väiteid ilmselgelt põhjendamatuteks, kuna need olid kas põhistamata ([16]) või alusetud ([17]), iii) kümnel juhul esitati kaebustes korduvaid väiteid (vt tegevusaruande jagu 4.1.4), iv)üheksal juhul ei pidanud kaebuse esitajad kinni artikli 9b lõikes 2 sätestatud tähtaegadest ning v) ühel juhul oli kaebuse esitanud isik, kes ei olnud juurdlusalune isik (joonis 8).

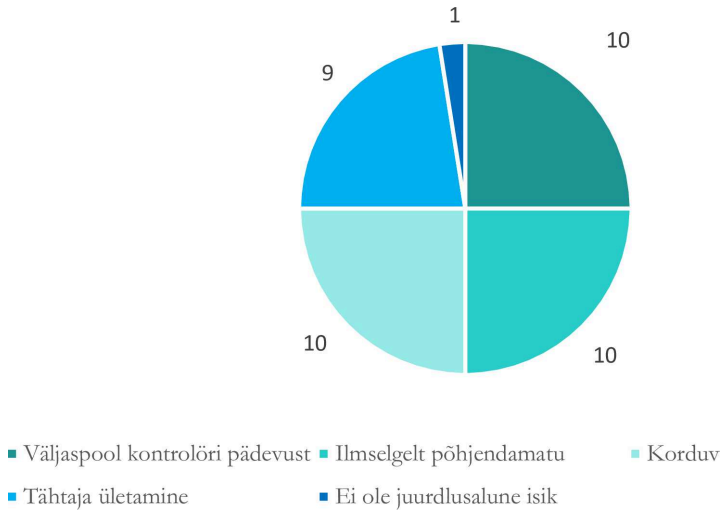
Joonis 7

2025. aastal laekunud kaebuste vastuvõetavus

Joonis 8

2025. aastal laekunud kaebuste vastuvõetamatuse põhjused (sh osaliselt vastuvõetamatute kaebuste puhul)

([16]) Põhistamata kaebused sisaldavad väiteid, mida ei toeta selged tõendid või mis on sisemiselt vastuolulised.
([17]) Ilmselgelt alusetud kaebused sisaldavad selgelt tõele mittevastavaid või pahatahtlikke väiteid.

4.1.1. *Kaebuse esitamise ühekuuline tähtaeg*

Vastuvõetavus oli ka 2025. aastal kontrolörile kaebuste esitamise korra rakendamisel oluline kontrolltingimus. Kõigil juhtudel, kui kaebust või väidet peeti vastuvõetamatuks, selgitas kontrolör kaebuse esitajale üksikasjalikult oma otsuse õiguslikku alust ja põhjuseid. Nagu eespool märgitud, on OLAFi määruse artikli 9b lõikega 2 kehtestatud kahekordne aegumistähtaeg, mille jooksul tuleb kaebus kontrolörile esitada. Selle sätte kohaselt tuleb kaebus esitada kas i) ühe kuu jooksul pärast seda, kui kaebuse esitaja sai teada asjaoludest, mille näol on tegemist väidetava rikkumisega, või ii) kui juurdlus on lõpetatud, siis ühe kuu jooksul pärast juurdluse lõpetamist. Lõpetatud juurdluste puhuks on OLAFi määruses sätestatud täiendav rangem vastuvõetavuse tingimus: **kaebus tuleb esitada hiljemalt üks kuu pärast juurdluse lõpetamist, olenemata sellest, millal kaebuse esitaja sai teada asjaomastest asjaoludest** (OLAFi määruse artikli 9b lõige 2).

Kontrolör mõistab, et see lõpetatud juurdluste korral kohaldatav tingimus, mis on kahtlemata piirav, on kehtestatud selleks, et tagada liikmesriigi või ELi tasandil algatatud võimaliku järelmenetluse tulemuslikkus, ning ka selleks, et tagada kontrolöri poolt konkreetsete juhtumite lahendamiseks esitatud lahendusettepanekute ja soovituste tulemuslikkus. Nimelt oleks kontrolöri panusest vähe kasu lõpetatud juhtumite puhul, millega seoses võib olla algatatud järelmenetlus asjaomases liikmesriigi või ELi asutuses. Kontrolör leiab, et sellistel harvadel juhtudel saab juurdlusalune isik esitada oma kaebuse asjaomasele asutusele, kasutades olemasolevaid kohtulikke või halduslikke õiguskaitsevahendeid.

Vaatamata oma funktsionaalsele põhjendatusele võib lõpetatud juurdluste korral kohaldatav absoluutne ühekuuline aegumistähtaeg teatavatel juhtudel tekitada õiguskindluse ja õiglusega seotud probleeme ([18]). Eriti problemaatiline on see seetõttu, et OLAFi määruse kohaselt ei ole OLAFil praegu kohustust teavitada juurdlusaluseid isikuid täpsest kuupäevast, mil nende suhtes tehtud järeldustega seotud juurdlus lõpetatakse. Selle tulemusena võib ühekuuline aegumistähtaeg hakata kulgema ilma juurdlusaluse isiku teadmata, mistõttu tal ei pruugi tegelikkuses olla võimalust tugineda kaebuste esitamise korrale.

Ühe 2025. aastal esitatud kaebuse puhul seisis kontrolör silmitsi just selle olukorraga ning ta pidi leidma tasakaalu OLAFi määruse artikli 9b lõikes 2 sätestatud vastuvõetavuse nõuete range kohaldamise (mille tulemusel oleks kaebus tunnistatud vastuvõetamatuks, kuna see oli aegunud) ning harta artiklis 41 sätestatud õigluse ja hea halduse üldpõhimõtete vahel.

Selle juhtumi puhul oli OLAF teavitanud kaebuse esitajat kontrolörile kaebuse esitamise võimalusest alles pärast seda, kui kaebuse esitamiseks ette nähtud ühekuuline tähtaeg oli juba möödunud. **Kontrolör leidis seetõttu, et juhtumi erandlikke asjaolusid arvestades kahjustaks OLAFi määruse artikli 9b lõike 2 viimase taande automaatne kohaldamine õigluse ja hea halduse põhimõtteid**, mis on tagatud harta artikliga 41. Kontrolör tegi järelduse, et OLAF pidas hetke, mil ta teavitas kaebuse esitajat kontrolörile kaebuse esitamise võimalusest, aegumistähtaja kulgemise alguseks. See oli ainus tõlgendus, mis ei muudaks OLAFi määruse artikli 9b lõiget 2 sisutuks, tagades samal ajal, et kaebuse esitajal ei kao tegelik võimalus tugineda kaebuste esitamise korrale. Seetõttu loeti kaebus vastuvõetavaks.

Eeltoodut silmas pidades on kontrolör osutanud, et **kaebuste esitamise range tähtaeg**, eelkõige (kuid mitte ainult) lõpetatud juurdluste puhul, **on küsimus, mis väärib OLAFi määruse hindamisel ja võimalikul edaspidisel muutmisel hoolikat kaalumist** ([19]).

([18]) Vt menetluslike tagatiste kontrolöri 2022. aasta tegevusaruanne (ELT C 248, 13.7.2023, lk 1), jagu 3.3.1; menetluslike tagatiste kontrolöri 2023. aasta tegevusaruanne (ELT C, C/2024/5673, 23.9.2024), jagu 4.1; ning menetluslike tagatiste kontrolöri 2024. aasta tegevusaruanne (ELT C, C/2025/4511, 7.8.2025), jagu 4.1.

([19]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, kättesaadav aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/3c7a4446-920f-4cdb-92a3-f465e766a30e_en?filename=Annex%20-%20CTR%20Opinion%20on%20evaluation.pdf, ettepanekud 9 ja 16.

4.1.2. *Kaebused, mis ei kuulu kontrolöri pädevusse*

OLAFi igapäevatöö hõlmab suure hulga isikuandmete, sealhulgas delikaatsete isikuandmete töötlemist. OLAF võib teha ka juurdlustoiminguid, näiteks digitaalkriminalistika toiminguid, mida võib isikuandmete kaitse seisukohast pidada sekkuvaks. Seepärast ei ole üllatav, et 2025. aastal esitati arvukalt väiteid seoses kaebuse esitajate õigusega isikuandmete kaitsele, mis on tagatud harta artikliga 8 ja määrusega (EL) 2018/1725 (ELi andmekaitsemäärus) ([20]).

Kontrolör on varemgi osutanud ([21]), et kuigi tema pädevuses on kontrollida, kas OLAF järgib põhiõigusi, **on ELil sõltumatu järelevalveorgan – Euroopa Andmekaitseinspektor** –, kellel on hulk ülesandeid, mis on seotud õigusega eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele. ELi andmekaitsemääruse artiklis 52 on sätestatud, et andmekaitseinspektori ülesanne on jälgida ja tagada, et kohaldataks andmekaitsemääruse ning teiste liidu õigusaktide sätteid, mis käsitlevad füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitsmist isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides või organites. Kuna ELis on loodud **spetsiaalne organ isikuandmete kaitse põhiõiguse tagamiseks**, on andmekaitsenormide väidetavaid rikkumisi puudutavate kaebuste käsitlemine selle organi (st Euroopa Andmekaitseinspektori) ja mitte kontrolöri ülesanne. Nende normide kohaselt võib iga isik esitada andmekaitseinspektorile kaebuse kahe aasta jooksul alates kaebuse aluseks olevatest asjaoludest teadasaamisest. Läbipaistvuse huvides lisas kontrolör rakendussätetesse vastava sätte, et kajastada seda pädevuse jaotust ([22]).

Ehkki kontrolör ei käsitle väiteid, mis puudutavad üksnes ELi andmekaitsemääruse tõlgendamist ja kohaldamist, võtab ta OLAFi üldise menetluslike tagatiste järgimise hindamisel arvesse eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsega seotud aspekte.

4.1.3. *Kohtumenetluses olevad juhtumid*

Aruandeaasta jooksul tegeles kontrolör kaebusega, milles tõstatati Üldkohtus pooleli olnud kohtumenetluses käsitletavaid asjaolusid. Rakendussätete artikli 6 kohaselt peab kontrolör juhtumi lõpetama, kui ta saab teada, et **kaebuses esitatud asjaolude suhtes algatatakse või on algatatud kohtumenetlus**. Nagu ka 2023. aastal ([23]), lõpetas kontrolör seega kaebuse läbivaatamise Üldkohtu menetluses olnud väidete osas ja tunnistas vastuvõetavaks ülejäänud väited.

See juhtum tõi esile õigusliku lünga OLAFi määruses, mis ei sisalda sõnaselget sätet kaebuste esitamise korra ja liikmesriikide või liidu kohtutes toimuvate kohtumenetluste vastastikuse mõju kohta. See puudujääk tekitab nii kaebuse esitajatele kui ka haldusasutustele ebakindlust selle suhtes, kuidas tuleks kaebusi käsitleda, kui nende aluseks olevad küsimused on juba kohtumenetluse esemeks. Kuna kaebuste esitamise korra eesmärk on täiendada kohtutele, näiteks Üldkohtule või Euroopa Kohtule, esitatavaid hagisid, mitte toimida nendega paralleelselt, tähendab sõnaselge sätte puudumine OLAFi määruses, et kontrolör ja kohus võivad üheaegselt uurida sama küsimust. Selline dubleerimine võib põhjustada omavahel vastuolus olevaid hinnanguid faktidele.

Neil põhjustel on kontrolör kutsunud ELi kaasseadusandjaid üles muutma OLAFi määruse artiklit 9b, lisades sellesse kontrolöri selge kohustuse lõpetada juhtum, mille aluseks olev küsimus on liikmesriigi või liidu kohtutes menetlemisel ([24]).

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ, PE/31/2018/REV/1 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

([21]) Vt menetluslike tagatiste kontrolöri 2022. aasta tegevusaruanne, jagu 3.3.2.

([22]) Rakendussätete artikli 5 lõikes 3 on sätestatud, et „[k]*ontrolör tunnistab vastuvõetamatuks ka kaebused, milles tõstatatakse küsimusi, mis kuuluvad Euroopa Andmekaitseinspektori pädevusse, st kaebused, mis on seotud määruse (EL) 2018/1725 kohaldamisega ja isikuandmete kaitse põhiõiguse austamisega*“.

([23]) Vt menetluslike tagatiste kontrolöri 2023. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 4.3.

([24]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 19.

4.1.4. *Korduvaid kaebusi käsitleva kirjavahetuse lõpetamine*

Aruandeaasta jooksul ei esitatud kontrolörile pahatahtliku keelekasutusega kaebusi. Küll aga oli tal tegemist olukordadega, kus esitati korduvaid kaebusi, mis sisaldasid samu väiteid, kuigi tõstatatud küsimusi oli juba käsitletud põhjendatud otsuses, millega kaebus tunnistati vastuvõetamatuks, või lõplikus sisulises otsuses. Samuti esitati kontrolörile arvukalt kaebusi küsimustes, mis olid OLAFi juurdluste seisukohast väheolulised või ebaolulised. Sellised käitumismustrid võivad kallutada kaebuste esitamise korra kõrvale selle peamisest eesmärgist, milleks on OLAFi juurdluse all olevate isikute põhiõiguste ja menetluslike tagatiste tõhus kaitse. Samuti võib selline käitumine põhjustada nii kontrolörile kui ka sekretariaadile ebaproportsionaalset halduskoormust, nõudes aja ja ressursside eraldamist küsimustele, mis ei aita oluliselt kaasa kaebuste esitamise korra abil kaitstavate õiguste kaitsmisele. Selleks et säilitada kaebemenetluse tulemuslikkus ja usaldusväärsus, on seega oluline tagada, et see keskenduks põhjendatud ja asjakohastele kaebustele.

Kontrolör märgib, et OLAFi määrus ei sisalda sõnaselget sätet, mis võimaldaks tal tunnistada kaebused kuritahtlikuks ja/või korduvaks. Selle lünga täitmiseks on **kontrolör** kehtestanud rakendussätete artikli 5 lõikes 4 sisemenetluse ja **töötanud välja haldustava, mille eesmärk on vähendada kaebuste esitamise korra võimalikku väärkasutamist**. Selle tava kohaselt registreeritakse kaebus uue kaebusena ning kaebuse esitajale väljastatakse ametlik otsus vastuvõetamatuse kohta koos esimese hoiatusega, märkides, et mis tahes edasisi teateid või kaebusi samas küsimuses peetakse korduvaks ja neid enam ei hinnata. Samas otsuses teavitatakse kaebuse esitajat ka sellest, et kooskõlas komisjoni hea halduse tava eeskirjaga ([25]) lõpetatakse selles küsimuses kirjavahetus. **Võimalikke täiendavaid esildisi või kaebusi, mida kaebuse esitaja sama küsimuse kohta jätkuvalt esitab, käsitatakse kuritahtlikena**.

2025. aastal oli **neli juhtumit**, kus kaebuse esitaja esitas väiteid küsimuste kohta, mida kontrolör oli juba käsitlenud põhjendatud otsuses vastuvõetamatuks tunnistamise kohta või lõplikus sisulises otsuses. Seetõttu tegi kontrolör eespool kirjeldatud haldustava järgides **otsuse lõpetada kirjavahetus nendes küsimustes**.

4.2 **Võistlev menetlus**

Pärast kaebuste esialgse hindamise lõpuleviimist palus kontrolör OLAFil esitada oma seisukohad seitsme vastuvõetavaks või osaliselt vastuvõetavaks tunnistatud kaebuse kohta. Seejärel edastas kontrolör OLAFi vastused kaebuse esitajatele ja palus neil esitada OLAFi seisukohtade kohta märkusi.

Kontrolör püüab **võistlevuse põhimõtet** võimalikult täieulatuslikult rakendada. Seepärast anti mõlemale poolele võimalus esitada oma seisukohad ja toetavad dokumendid. Põhimõtteliselt teavitati neid ka teineteise esildistest ja nad said esitada nende kohta märkusi. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel otsustas kontrolör kooskõlas rakendussätete artikli 7 lõikega 2 siiski teha sellest põhimõttest erandi ja lubada käsitada OLAFi esitatud teavet konfidentsiaalsena. Kontrolör kohaldas seda klauslit eelkõige selleks, et kaitsta asjaomaste juurdluste konfidentsiaalsust ja tulemuslikkust juhtudel, kui OLAFi vastused oleksid paljastanud tema töömeetodid või takistanud tal vajalike tõendite kogumist või isegi ohustanud üldist juurdlusstrateegiat. Neil juhtudel leppis kontrolör OLAFiga kokku, et OLAF esitab i) oma vastuse mittekonfidentsiaalse versiooni kaebuse esitajale saatmiseks, et viimasel oleks võimalik mõista OLAFi tegutsemise põhjuseid ning seega OLAFi vastus vaidlustada ja esitada vastuargumente, ning ii) üksikasjalikuma konfidentsiaalse versiooni, kus on põhjalikumalt selgitud mittekonfidentsiaalses versioonis esitatud põhjuseid. See tasakaalustatud lahendus võimaldas kontrolöril kõiki asjaomaseid juhtumeid põhjalikult hinnata, täites samal ajal oma **kohustust tagada OLAFi juurdluste konfidentsiaalsus**. See tava on nüüd ametlikult sätestatud töökorra artiklis 10 ([26]).

Seega, kuigi kaebuse esitajatel ei ole õigust saada kogu teavet, võivad nad olla kindlad, et kontrolör uurib nende juhtumit sõltumatult ja põhjalikult.

([25]) Vt komisjoni 4. detsembri 2024. aasta otsus (EL) 2024/3083, millega kehtestatakse Euroopa Komisjoni töötajate üldsusega suhtlemise hea halduse tava eeskiri (ELT L, 2024/3083, 5.12.2024).

([26]) Vt joonealune märkus 10.

4.3 **Ettepanek kaebuse lahendamiseks**

Ühe vastuvõetavaks tunnistatud kaebuse puhul, mille kohta tehti 2025. aastal otsus, kutsus kontrolör vastavalt OLAFi määruse artikli 9b lõikele 3 OLAFit üles võtma meetmeid kaebuse lahendamiseks. Selles kaebuses väitis kaebuse esitaja, et OLAF ei olnud juurdluse läbiviimisel, eelkõige kaebuse esitaja töökohas tõendite kogumisel, õiglane ja erapooletu ([27]). Olles uurinud juhtumi toimikut, millele kontrolöril oli erijuurdepääs ([28]), ja poolte esitatud teavet, tuvastas kontrolör, et rikutud oli i) harta artiklis 7 sätestatud **õigust era- ja perekonnaelu austamisele** ning ii) harta artiklis 41 sätestatud **õigust heale haldusele** seoses õigusega õiglasele, väärikale ja viisakale kohtlemisele kogu juurdluse jooksul.

Seetõttu tegi kontrolör ettepaneku, et OLAF võtaks kaebuse lahendamiseks konkreetseid meetmeid. Muu hulgas kutsus kontrolör OLAFit üles lõpetama kaebuse esitaja õigusi rikkunud OLAFi töötajate osalemine OLAFi juurdluses. Kontrolör palus OLAFil saata kaebuse esitajale ka ametlik kiri, milles tunnistatakse kontrolöri poolt uurimise käigus tuvastatud rikkumisi ja kirjeldatakse üksikasjalikult puuduste kõrvaldamiseks võetud meetmeid. OLAF rakendas kõik lahendusettepanekud täielikult ja kontrolöri rahuldaval viisil, misjärel kontrolör lõpetas juhtumi ilma soovitust esitamata.

4.4 **Juhtumite lõpetamise otsused**

2025. aasta lõpuks oli kontrolör teinud **juhtumi lõpetamise otsuse kokku kuue kaebuse kohta**: üks kaebus oli esitatud 2024. aastal ja viis (vastuvõetavat ja osaliselt vastuvõetavat) kaebust esitati 2025. aastal ([29]).

Kontrolör hindas mitmesuguseid väiteid ja arendas edasi kaebuste hindamise kontseptuaalset raamistikku. Ligi neli tegevusaastat on toonud esile kontrolöri hinnangu olulisuse: juhtumi lõpetamise otsuse eesmärk ei ole üksnes **paluda OLAFil kõrvaldada juurdluse vajakajäämised**, kui kontrolör tuvastab rikkumisi. Peale selle **tugevdab see OLAFi juurdluste legitiimsust ja annab kaebuse esitajatele olulise õppimisvõimaluse**, kui pärast võistlevat menetlust ja põhjalikku õiguslikku hindamist ei tuvasta kontrolör rikkumist.

Viie kaebuse puhul ei tuvastanud kontrolör kaebuse esitaja menetluslike tagatiste ega õiguste rikkumist. Järelejäänud kaebuse puhul lõpetas kontrolör juhtumi käsitlemise pärast seda, kui OLAF oli andnud positiivse vastuse kontrolöri poolt OLAFi määruse artikli 9b lõike 3 kohaselt esitatud palvele kaebus lahendada (st lahendusettepanekule). Kuigi viiel juhul ei tuvastatud juhtumi konkreetsetel asjaoludel rikkumist, tegi kontrolör kindlaks tavad, mis võivad siiski kujuneda probleemiks, kui need korduvad muudes kontekstides. Kontrolör juhtis OLAFi tähelepanu nendele tavadele juhtumi lõpetamise otsuses täiendavate märkuste (*obiter dicta*) vormis.

Oma täiendavates märkustes kutsus kontrolör OLAFit üles edaspidiste juurdluste läbiviimisel asjakohaseid kaalutlusi arvesse võtma ja vajaduse korral kaaluma oma tavade võimalikke muudatusi. See lähenemisviis võimaldab kontrolöril hinnata konkreetsetel juhtudel nõuetele vastavust ning lisaks aidata kaasa OLAFi juurdlustavade pidevale täiustamisele, et vältida tulevikus sarnastes olukordades juurdlusaluste isikute menetluslike tagatiste võimalikku rikkumist. Nagu on üksikasjalikumalt selgitatud käesoleva tegevusaruande 8. jaos, on mitmes otsuses, sealhulgas täiendavates märkustes, esitatud õiguslikud põhjendused otseselt mõjutanud OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste muutmist, mis tähendab, et üksikjuhtumite mõju on nende konkreetsest faktilisest kontekstist laiem.

Kontrolöril oli ka võimalus juhtida OLAFi tähelepanu sellele, et oluline on tagada selge suhtlus kaebuse esitajatega ja kasutada järjepidevalt OLAFi määruse ametlikes keeleversioonides sisalduvat terminoloogiat juhtudel, kui suhtlus toimub muudes keeltes kui inglise keel.

([27]) Üksikasjalikum teave kaebuse sisu kohta on esitatud allpool jagudes 5.1.2 ja 5.2.

([28]) Vt joonealune märkus 9.

([29]) Kontrolör tunnistas vastuvõetavaks seitse 2025. aastal esitatud kaebust. Sisulise lõpetamisotsuse tegi ta sel aastal neist viie kohta. Nagu on märgitud eespool 2. jaos, tehti otsus kahe ülejäänud vastuvõetava kaebuse kohta 2026. aasta esimesel poolel.

Lisaks, nagu allpool täpsemalt selgitatud, oli kontrolöril võimalik aidata täpsustada juurdlusaluste isikute menetluslike tagatiste ja põhiõiguste kohaldamist juhtudel, kui OLAFi juurdluse käigus ilmnevad uued tõendid võimaliku kuritegeliku käitumise kohta, mis kuulub Euroopa Prokuratuuri pädevusse. Nimelt analüüsis kontrolör OLAFi määruse artikli 9 lõike 4 kohase märkuste esitamise võimaluse ja OLAFi määruse artikli 12c lõikes 7 sätestatud erandi kohaldatavuse vastastikust mõju olukordades, kus OLAF teatab võimalikust kuriteost Euroopa Prokuratuurile.

5. **Sisulised aspektid: ülevaade kontrolöri põhijäreldustest**

2025. aastal käsitles kontrolör kaebuse esitajate mitmesuguseid argumente menetluslike tagatiste ja OLAFi juurdluste suhtes kohaldatavate normide kohta. Kontrolöri erijuurdepääs asjaomaste juurdluste toimikutele võimaldas tal hinnata iga kaebust kõigi kättesaadavate tõendite ja teabe põhjal.

Kontrolör leiab, et tema lõpetamisotsustega järk-järgult kehtestatav kontseptuaalne raamistik annab OLAFi juurdlustegevuseks kas lahendusettepanekute või täiendavate märkuste (*obiter dicta*) näol selged suunised.

Tulenevalt konfidentsiaalsuse põhimõttest ei saa kontrolör avalikustada OLAFi juurdluste sisu. Seda põhimõtet järgides annab kontrolör järgmises jaos siiski ülevaate kaebuse esitajate esitatud kõige kaalukamatest argumentidest ja sellest, kuidas ta neid käsitles.

5.1. **Kaitseõigus**

Nagu ka 2024. aastal, oli kaitseõiguse rikkumine OLAFi juurdluses kõige sagedasem väide, mida kontrolöril tuli aruandeaastal hinnata. Esitatud toetavate argumentide mitmekesisus võimaldas kontrolöril hinnata selle keskse menetlusõiguse paljusid nüansse.

5.1.1. *Õigus saada teavet*

Ühel juhul väitis kaebuse esitaja, et OLAF oli rikkunud **OLAFi määruse artikli 9 lõiget 3**, kuna **ei andnud talle teavet juurdluse etapi kohta**. Kaebuse esitaja on seisukohal, et hea halduse üldpõhimõtete kohaselt tuleb kõigile OLAFi juurdluse all olevatele isikutele anda vähemalt minimaalset teavet juurdluse edenemise kohta.

Kontrolör kasutas võimalust selgitada OLAFi määruse artikli 9 lõike 3 kohaldamisala ja sellega juurdlusalustele isikutele antud õigusi. Ta märkis esmalt, et selle sätte kohaselt peab OLAF ELi institutsiooni ametnikku või teenistujat teavitama sellest, et ta võib olla isiklikult seotud õigusnormide rikkumisega, kui see ei kahjusta juurdluse läbiviimist. Nimelt on artikli 9 lõikes 3 sätestatud, et „*kui juurdluse käigus ilmneb, et ametnik, muu teenistuja, institutsiooni või organi liige, ameti või asutuse juht või töötaja võib olla juurdlusalune isik, teavitatakse seda ametnikku, muud teenistujat, institutsiooni või organi liiget, ameti või asutuse juhti või töötajat sellest*“. Samamoodi kohustab juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 28 lõige 1 OLAFit teavitama liidu institutsioonide, organite ja asutuste liikmeid, ametnikke või muid teenistujaid niipea, kui ilmneb, et nad on juurdlusalused isikud ([30]).

([30]) Juurdlused, millega seotud kaebusi kontrolör käsitles 2025. aastal, viidi läbi OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste (edaspidi „juurdlusmenetlusi käsitlevad 2021. aasta suunised“) alusel, mis on kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/3dc10699-df07-4782-ae0d-232cd698286c_en?filename=gip_2021_en.pdf. Edaspidi neid suuniseid muudeti ja need asendati uue versiooniga, mis jõustus 1. jaanuaril 2026 (edaspidi „juurdlusmenetlusi käsitlevad 2026. aasta suunised“), mis on kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en?filename=gips-2026_en.pdf. Selleks et võtta kasutusele tulevikku suunatud lähenemisviis ja aidata lugejal mõista OLAFi juurdluste suhtes praegu kohaldatavat õigusraamistikku ja kontrolöri tõlgendust sellest, on viited juurdlusmenetlusi käsitlevatele 2021. aasta suunistele, mis sisaldusid kontrolöri otsustes, käesolevas aastaaruandes asendatud viidetega juurdlusmenetlusi käsitlevate 2026. aasta suuniste vastavatele sätetele. Kõnealusel juhul viitas kontrolör otsuses juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste asjakohastele sätetele, kuid tema seisukohad ja järeldused on samamoodi kohaldatavad juurdlusmenetlusi käsitlevate 2026. aasta suuniste asjakohaste sätete puhul. Juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste artikli 9 lõikes 2 oli sarnase sõnastusega ette nähtud, et juurdlusüksus peab liidu institutsioonide, organite ja asutuste liikmeid, ametnikke või muid teenistujaid esimesel võimalusel teavitama sellest, et nad võivad olla juurdlusalused isikud.

Kontrolör märkis lisaks, et isiku õigust saada teada, et ta on juurdlusalune isik, tunnustatakse sõnaselgelt üksnes sisejuurdluste kontekstis. Seevastu välisjuurdluse all olevatele isikutele ei anna OLAFi määrus sõnaselgelt õigust saada teavet ning nende puhul on teavitamise täpne aeg ja viis vähem selgelt määratletud.

Kontrolör juhtis tähelepanu sellele, et kohtuotsuses *LA International Cooperation Srl* vs. *komisjon* ([31]) kinnitas Üldkohus oma varasemat otsust kohtuasjas *Oikonomopoulos* vs. *komisjon* ([32]), sedastades, et OLAFi määruse artikli 9 lõikes 3 sätestatud kohustus teavitada isikut sellest, et ta on OLAFi juurdluse all olev isik, **kehtib ka välisjuurdluste korral**. Selle kohtuotsuse kohaselt tuleks juhul, kui välisjuurdluse käigus selgub, et see võib puudutada füüsilist või juriidilist isikut, teavitada seda isikut tema staatusest juurdlusaluse isikuna, tingimusel et teavitamine ei kahjusta juurdluse või liikmesriigi kohtu pädevusse kuuluva võimaliku uurimismenetluse läbiviimist.

Lähtudes Üldkohtu praktikast, leidis kontrolör, et OLAFi määruses tuleks sõnaselgelt tunnustada **välisjuurdluse** all olevate isikute õigust saada *võimalikult kiiresti* teavet oma staatuse kohta juurdlusaluse isikuna. Sellest tulenevalt tegi kontrolör oma arvamuses OLAFi määruse kohaldamise ja mõju hindamise kohta ettepaneku muuta artikli 9 lõiget 3 kooskõlas liidu kohtute senise praktikaga ([33]).

Kontrolöri analüüsitud konkreetsel juhul ei keskendunud kaebuse esitaja siiski tema teavitamisele sellest, et ta on juurdlusalune isik. Kaebuse esitaja väited puudutasid hoopis tema väidetavat õigust saada teavet uurimise edenemise kohta. Sellega seoses juhtis kontrolör tähelepanu asjaolule, et **OLAFi määrus ei anna õigust saada teavet käimasoleva juurdluse täpse etapi või edenemise kohta** ega OLAFi juurdlustoimingute kohta. Seetõttu leidis kontrolör, et kaebuse esitaja väide ei ole põhjendatud.

5.1.2. *Õigus saada abi enda valitud isikult*

Kahe kaebuse puhul käsitles kontrolör juurdlusaluse isiku õigust saada sisejuurdluses abi enda valitud isikult ja õigust hoiduda enda vastu ütluste andmisest. Mõlemal juhul väideti kaebuses, et institutsiooni, organi või asutuse ruumides tehtud kontrolli alguses ei selgitanud OLAF kaebuse esitajatele piisavalt nende kaitseõigusi, eelkõige õigust kasutada advokaadi abi ja õigust hoiduda enda vastu ütluste andmisest. Mõlemal juhul möönis kontrolör, et **sisejuurdluste puhul ei ole OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punktis a sõnaselgelt viidatud juurdlusaluse isiku õigusele kasutada kontrolli käigus advokaadi abi**. Ka ei mainita juurdlusaluse isiku õigust sellele, et teda teavitataks OLAFi poolt tema töökohas tehtavast kontrollist. Nimelt on OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punkti a kohaselt OLAFil õigus saada sisejuurdluse käigus „*viivitamata ja ette teatamata juurdepääs institutsiooni, organi, ameti või asutuse tööruumidele ja selle valduses olevale ja juurdlusaluse juhtumiga seotud asjakohasele teabele ja andmetele*“. Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste ([34]) artikli 47 lõikes 1 on lisaks täpsustatud, et OLAF võib teha kohapealseid kontrolle juurdluse käigus igal ajal.

Kohaldatavast õigusraamistikust tuleneb, et **juurdlusaluse isiku või tema advokaadi kohalolek ei ole OLAFi poolt ruumide kontrollimise õiguspärasuse eeltingimus**. Vajaduse korral võib OLAF kontrolli läbi viia ka juurdlusaluse isiku kohalolekuta, tingimusel et kohal viibib mõni teine asjaomase ELi institutsiooni, organi või asutuse töötaja või turvatöötaja. OLAFi määruse kohaselt ei ole OLAFil seega selget kohustust teavitada sisejuurdluse all olevaid isikuid võimalusest kasutada nende tööruumi kontrollimise ajal advokaadi abi.

([31]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 29. juuni 2022, *LA International Cooperation Srl* vs. *komisjon*, T-609/20, ECLI:EU:T:2022:407, punktid 22 ja 23.

([32]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 20. juuli 2016, *Oikonomopoulos* vs. *komisjon*, T-483/13, ECLI:EU:T:2016:421, punktid 229 ja 230.

([33]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 3.

([34]) Nagu selgitati joonealuses märkuses 29, viitas kontrolör otsuses juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste asjakohastele sätetele, kuid tema seisukohad ja järeldused on samamoodi kohaldatavad juurdlusmenetlusi käsitlevate 2026. aasta suuniste asjakohaste sätete puhul. Antud juhul märgib kontrolör, et juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste artikli 17 lõiked 1 ja 4 vastavad sisuliselt 2026. aasta suuniste artiklile 47.

Kõnealustel konkreetsetel juhtudel jõudis kontrolör järeldusele, et OLAF ei rikkunud kaebuse esitajate kaitseõigusi ja tegutses kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga. Lisaks ilmnes mõlemal juhul toimikust ja poolte esildistest, et tegelikult oli kaebuse esitajatel võimalik oma kaitseõigusi kasutada ja nad tegidki seda.

Kontrolör leidis siiski, et kuigi OLAFi määrusega ei ole ametlikult ette nähtud õigust õigusabile OLAFi poolt institutsioonide, organite ja asutuste ruumides läbiviidava kontrolli kontekstis, ei keela see ka juurdlusalustel isikutel kasutada advokaadi abi. Mõlemal juhul leidis kontrolör, et **OLAF ei saa takistada juurdlusalust isikut õigusabi taotlemast või saamast**, mistõttu jääb isikule **võimalus kontrolli käigus igal ajal konsulteerida advokaadiga**. See võimalus ei tohiks aga olla takistuseks kontrollimisele OLAFi poolt ([35]).

Lisaks rõhutas kontrolör, et kuigi kohaldatavas õigusraamistikus ei ole ette nähtud konkreetset viisi, kuidas OLAF peab kõnealustest õigustest teatama, leiab kontrolör, et **hea haldustava kohaselt tuleks teave juurdlusaluste isikute põhiõiguste ja menetluslike tagatiste kohta edastada kirjalikult, võttes arvesse nende õiguste põhjapanevat tähtsust**. Lisaks julgustas kontrolör OLAFit võtma kasutusele tava **teavitada juurdlusaluseid isikuid kontrollimise käigus selgelt nende võimalusest küsida soovi korral õigusnõu**, kuigi OLAFi määrus ei sisalda sellekohast ametlikku nõuet ([36]).

5.1.3. *Võimalus esitada OLAFi tuvastatud asjaolude kohta märkusi*

OLAFi määruse artikli 9 lõike 4 kohaselt peab OLAF pärast juurdluse lõpetamist ja enne juurdlusalust isikut nimeliselt käsitlevate järelduste koostamist andma asjaomasele isikule võimaluse esitada teda puudutavate asjaolude kohta oma märkused. Artikli 9 lõikes 4 on täpsustatud, kuidas see võimalus antakse, st et esitatakse asjaolude kokkuvõte.

Võimalus esitada OLAFi asjaolude kokkuvõtte kohta märkusi väljendab õigust olla OLAFi juurdluste raames ära kuulatud ja on juurdlusaluste isikute oluline menetluslik tagatis. Liidu kohtute praktika kohaselt kuulub õigus olla ära kuulatud kaitseõiguste hulka ning nende õiguste austamine on liidu õiguse üldpõhimõte ([37]). Liidu kohtud on sedastanud, et õigus olla ära kuulatud annab isikule võimaluse tulemuslikult väljendada oma seisukohti haldusmenetluses ja enne seda, kui tehakse otsus, mis võib kahjustada tema huve ([38]).

Sellest kohtupraktikast ([39]) tuleneb, et asjaolude kokkuvõtte peamine eesmärk on tagada, et juurdlusalune isik oleks teadlik OLAFi poolt juurdluse käigus kogutud faktidest ja tõenditest. See võimaldab isikul mõista tema vastu esitatud süüdistust ja kasutada oma õigust end kaitsta, esitades märkusi, selgitusi või lisateavet. Andes isikule võimaluse esitada märkusi, tagab OLAF õigluse ja järgib nõuetekohase menetluse põhimõtet. Kui isikule antakse võimalus vaidlustada OLAFi esitatud potentsiaalselt ebaõiged või mittetäielikud faktid, hoitakse ära otsuste tegemine mittetäieliku või ühepoolse teabe põhjal. Samuti võib märkuste esitamise võimalus aidata parandada juurdluse üldist kvaliteeti. Juurdlusalune isik võib anda teavet, mida OLAF ei pruukinud arvesse võtta ja mis võib mõjutada juurdluse tulemust. Kontrolör leiab, et asjaolude kokkuvõtte koostamine ja isikutele nende asjaolude kohta märkuste esitamise võimaluse andmine on juurdluse erapooletuse ja õigluse seisukohast oluline menetluslik tagatis. Kontrolör peab äärmiselt oluliseks, et OLAFi poolt juurdlusalusele isikule edastatavas asjaolude kokkuvõttes esitataks selged, objektiivsed ja faktidel põhinevad tähelepanekud, tegemata nende asjaolude kohta järeldusi ja andmata neile õiguslikku hinnangut. Seeläbi tagatakse menetluse õiglus, hoidutakse juurdluses võimalikust kallutatusest või eelarvamusest ning kaitstakse juurdlusaluste isikute õigusi.

Ühel juhul väitis kaebuse esitaja, et rikutud on OLAFi määruse artikli 9 lõiget 4 ning tema õigust õiglasele, erapooletule ja objektiivsele juurdlusele. Kaebuse esitaja leidis, et talle esitatud **asjaolude kokkuvõte ei sisaldanud mitte ainult OLAFi poolt juurdluse käigus tuvastatud asjaolusid, vaid ka OLAFi järeldusi ja subjektiivseid tõlgendusi**, mis peegeldasid subjektiivset hinnangut ja muutsid dokumendi ebaselgeks.

([35]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 4.
([36]) *Ibid.*, ettepanek 5.
([37]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 19. oktoober 2022, *Sistem ecologica* vs. *komisjon*, T-81/21, EU:T:2022:641, punkt 103; ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. juuni 2016, *Marchiani* vs. *Euroopa Parlament*, C-566/14, EU:C:2016:437, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika.
([38]) Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. juuni 2020, *Euroopa välisteenistus* vs. *De Loecker*, C-187/19 P, EU:C:2020:444, punkt 68.
([39]) Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. juuni 2020, *Euroopa välisteenistus* vs. *De Loecker*, C-187/19 P, punkt 69; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 3. juuli 2014, *Kamino International Logistics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics*, C-129/13 ja C-130/13, punkt 38; ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. detsember 2014, Boudjlida, C-249/13, punktid 37 ja 59.

Üldiselt tuletas kontrolör OLAFile meelde, et viimane peaks olema asjaolude kokkuvõtte koostamisel hoolikas ning vältima sellise sõnastuse kasutamist, mida kaebuse esitaja võiks tajuda kvalitatiivse hinnanguna või mis võiks jätta kvalitatiivse hinnangu mulje. Kontrolör leidis siiski, et sõnastus, mida OLAF kasutas kaebuse esitajale edastatud asjaolude kokkuvõttes, ei rikkunud konkreetsel juhul kaebuse esitaja õigusi.

Kontrolör leidis, et asjaolude kokkuvõte oli piisavalt üksikasjalik, et kaebuse esitaja saaks aru tema vastu esitatud süüdistuse laadist ja ulatusest ning saaks seega sisuliselt kasutada oma õigust olla ära kuulatud. Lisaks ei leidnud kontrolör asjaolude kokkuvõttest ühtegi lõplikku hinnangut ega avaldust, mida võiks pidada mitmeti mõistetavaks või tõlgendada OLAFi subjektiivse hinnanguna, mis võiks ohustada juurdluse objektiivsust, erapooletust ja õiglust. Kontrolör kinnitas, et OLAFi poolt asjaolude kokkuvõttes kasutatud sõnastus viitas konkreetsetele fakti- ja kontekstipõhistele asjaoludele. Lisaks esitas OLAF kokkuvõtte kõigis asjaomastes osades täiendavaid selgitusi ja faktilist konteksti, mis võimaldasid juurdlusalusel isikul OLAFi tuvastatud asjaolusid täielikult mõista.

Ühel teisel juhul oli kontrolöril võimalus hinnata **OLAFi määruse artikli 9 lõike 4 kohase märkuste esitamise võimaluse ja OLAFi määruse artikli 12c lõike 7 kohaldatavuse vastastikust mõju juhtudel, kui OLAF teavitab Euroopa Prokuratuuri**.

Kõnealusel juhul väitis kaebuse esitaja, et OLAF oli rikkunud tema õigusi, mis tulenevad OLAFi määruse artikli 9 lõikest 4, kuna OLAF ei andnud talle võimalust esitada tuvastatud asjaolude kohta märkusi enne, kui ta otsustas oma juurdluse lõpetada vastavalt OLAFi määruse artikli 12c lõigetele 5 ja 7.

Antud juhul juhtis kontrolör tähelepanu sellele, et OLAFi määruse artikliga 12c on OLAFile pandud range kohustus teatada Euroopa Prokuratuurile kuritegelikust käitumisest, mis võib mõjutada ELi finantshuve ja mis kuulub Euroopa Prokuratuuri pädevusse, nagu see on määratletud Euroopa Prokuratuuri määruse IV peatükis. Selle sätte kohaselt on OLAF kohustatud viivitamata teavitama Euroopa Prokuratuuri (edastama kuriteoteate), kui ta saab teada, et asjaomane käitumine võib olla kuritegelik ja kuulub Euroopa Prokuratuuri pädevusse. Kui Euroopa Prokuratuur teavitab OLAFit samade asjaoludega seotud kriminaaluurimise algatamisest, lõpetab OLAF dubleerimise vältimiseks oma juurdluse ja teavitab sellest Euroopa Prokuratuuri. Artikli 12c lõikest 5 tuleneb, et kui Euroopa Prokuratuur otsustab algatada uurimise, ei saa OLAF jätkata samade asjaolude uurimist ([40]).

Selle olukorra kohta märkis kontrolör, et OLAFi määruse artikli 12c lõikes 7 on sõnaselgelt sätestatud erand OLAFi määruse artikli 9 lõikes 4 sätestatud õigusest esitada märkusi, kui OLAF lõpetab juurdluse pärast Euroopa Prokuratuurile kuriteoteate edastamist.

Kõnealusel juhul kinnitas kontrolör, et OLAF ei lõpetanud oma juurdlust vastavalt OLAFi määruse artiklile 11 oma juurdluse tulemuste põhjal, vaid ta loobus juurdlusest vastavalt OLAFi määruse artikli 12c lõikele 5. Seega, kooskõlas OLAFi määruse ja Euroopa Prokuratuuri määruse ([41]) koosmõjust tulenevate kohustustega i) peatas OLAF oma uurimise, ii) edastas Euroopa Prokuratuurile kuriteoteate ja iii) loobus oma juurdlusest pärast seda, kui teda teavitati sellest, et Euroopa Prokuratuur algatab samade asjaolude suhtes kriminaaluurimise, ning iv) edastas juhtumi toimiku Euroopa Prokuratuurile. Kontrolör kinnitas ka, et vastavalt kõnealustele sätetele oli OLAFil keelatud teha kaebuse esitaja kohta sisulisi järeldusi ning ta oli edastanud oma valduses oleva asjakohase teabe Euroopa Prokuratuurile hindamiseks.

([40]) OLAFi määruse artikli 12c lõikes 5 on sätestatud, et sellisel juhul *„ei jätka amet samade asjaolude uurimist, välja arvatud artiklis 12e või 12f sätestatud juhtudel“*. See lõplik täpsustus tuleneb asjaolust, et OLAFi ja Euroopa Prokuratuuri vahelise koostöö osana on kohaldatavas õigusraamistikus ette nähtud OLAFi võimalus viia Euroopa Prokuratuuri uurimise ajal ellu nii toetavat tegevust kui ka täiendavaid juurdlusi. Esiteks võib OLAF toetada või täiendada Euroopa Prokuratuuri tegevust, nimelt i) anda teavet, teha analüüse (sealhulgas kohtuekspertiisi analüüse), pakkuda eksperditeadmisi ja operatiivtuge, ii) hõlbustada liikmesriigi pädevate haldusasutuste ja liidu organite konkreetsete meetmete koordineerimist ning iii) viia läbi haldusjuurdlusi OLAFi määruse artiklis 12e sätestatud tingimustel. Teiseks võib OLAF Euroopa Prokuratuuri kriminaaluurimise ajal kooskõlas OLAFi määruse artikli 12f sätetega algatada ka täiendava juurdluse, et võimaldada kaitse-, finants-, distsiplinaar- või haldusmeetmete rakendamist.

([41]) Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

Sellest tulenevalt **ei jõudnud OLAFi juurdlus kunagi nii kaugele, et kaebuse esitajal oleks tekkinud õigus teda puudutavate asjaolude kohta märkusi esitada**, kuna neid asjaolusid ei olnud veel tuvastatud. Seetõttu järeldas kontrolör, et OLAF tegutses täielikus kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga, kui ta ei andnud kaebuse esitajale võimalust esitada märkusi, lähtudes OLAFi määruse artikli 12c lõikes 7 sätestatud erandist.

Vaatamata oma järeldustele kinnitas kontrolör kaebuse esitajale, et tema põhiõigusi ja menetluslikke tagatisi järgitakse Euroopa Prokuratuuri kogu uurimise käigus. Kaebuse esitajal on võimalus esitada Euroopa Prokuratuurile väiteid või dokumente, mida ta oleks saanud esitada OLAFi juurdluse asjakohases etapis. Lisaks tagatakse kaebuse esitaja põhiõiguste ja menetluslike tagatiste kõrgetasemeline kaitse, kuna erinevalt OLAFi läbiviidavatest haldusjuurdlustest viib Euroopa Prokuratuur läbi kriminaaluurimisi, mille puhul kehtivad Euroopa Prokuratuuri määruse VI peatükis sätestatud ranged menetluslikud tagatised.

5.1.4. *Juurdepääs toimikule ja asjaolude kokkuvõttes osutatud dokumentidele*

2025. aastal käsitles kontrolör ka kaebust, milles väideti, et rikutud on **OLAFi määruse artikli 9 lõike 1** kohaseid põhiõigusi ja menetluslikke tagatisi, sealhulgas **kaitseõigust ja õigust olla ära kuulatud**, kuna OLAF ei andnud kaebuse esitajale **juurdepääsu käimasoleva juurdluse toimikule** ja kõigile **asjaolude kokkuvõttes osutatud dokumentidele**.

Kontrolör juhtis esiteks tähelepanu sellele, et i) **OLAFi määruse artiklis 9 osutatud menetluslikud tagatised ei hõlma juurdepääsu OLAFi juurdluse toimikule** ning et ii) OLAFi määrus ei anna juurdlusalusele isikule õigust tutvuda kõigi OLAFi kogutud tõenditega, kuna see võib ohustada OLAFi tegevust või võimalikke pädevate asutuste järelmeetmeid juhul, kui OLAF on esitanud soovituse. Nimelt ei ole OLAF liidu kohtute praktika ([42]) kohaselt kohustatud võimaldama juurdlusalusel isikul tutvuda juurdluse esemeks olevate dokumentidega ega OLAFi poolt juurdluse raames koostatud dokumentidega, kuna see võib takistada OLAFile usaldatud ülesande tõhusat ja konfidentsiaalset täitmist ning riivata OLAFi sõltumatust. Liidu kohtud on märkinud, et OLAFi juurdluse all oleva isiku kaitseõigus on piisavalt tagatud talle antud teabega ja sellega, et talle antakse võimalus kommenteerida asjaolude kokkuvõtet pärast OLAFi juurdluse lõpetamist ja enne temale nimeliselt viitavate järelduste koostamist.

Euroopa kohtute kohaldatavast kohtupraktikast tuleneb, et **juurdlusalusel isikul ei ole õigust tutvuda OLAFi käimasoleva juurdluse toimikuga**. Seetõttu tegi kontrolör järelduse, et OLAFi keeldumine toimikule juurdepääsu andmisest ei riku harta artiklit 41.

Lisaks väitis kaebuse esitaja, et ta ei saanud tulemuslikult kasutada õigust olla ära kuulatud, kuna tal puudus juurdepääs asjaolude kokkuvõttes osutatud dokumentidele. Sellega seoses leidis kontrolör, et OLAFi juurdluse käigus kaitseõiguse, sealhulgas ärakuulamisõiguse väidetava rikkumise uurimisel tuleb võtta arvesse kaebuse esitajale antud teavet ning võimalust esitada oma seisukohad ja olla ära kuulatud ([43]). Kõnealusel juhul leidis kontrolör, et **OLAF oli esitanud asjaolude kokkuvõtte, mis oli piisav selleks, et kaebuse esitaja saaks kasutada oma õigust olla ära kuulatud**. Kontrolör nentis ka, et kaebuse esitaja kasutas oma õigust olla ära kuulatud ja esitas OLAFile mitmel korral üksikasjalikke märkusi. Seetõttu tegi kontrolör järelduse, et **kaebuse esitajal oli võimalik esitada OLAFi tuvastatud asjaolude kohta märkusi, väljendades oma seisukohta, ning talle anti sisuline õigus olla ära kuulatud**. Lõpuks juhtis kontrolör tähelepanu sellele, et ükski säte ei anna juurdlusalusele isikule õigust võtta seisukoht iga tõendi kohta või avaldada arvamust OLAFi tehtud järelduste kohta ([44]).

([42]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 20. juuli 2016, *Oikonomopoulos* vs. *komisjon*, T-483/13, EU:T:2016:421, punktid 238–240 ja seal viidatud kohtupraktika.
([43]) *Ibid*.
([44]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 6. juuni 2019, *Dalli* vs. *komisjon*, T-399/17, EU:T:2019:384, punktid 143–144.

5.2. **Ruumide kontrollimise ja digitaalkriminalistika toimingute proportsionaalsus**

Ruumide kontrollimine ja digitaalkriminalistika toimingud on juurdlustoimingud, mida peetakse olemuslikult sekkuvaks ja seepärast kohaldatakse nende suhtes erieeskirju ([45]). 2025. aastal seati kahes kaebuses kahtluse alla nende juurdlustoimingute proportsionaalsus, eelkõige seoses isiklike seadmetega.

Enne kummagi kaebuse sisu analüüsimist käsitles kontrolör kõigepealt **OLAFi digitaalkriminalistika toiminguid reguleerivaid üldpõhimõtteid**.

Digitaalkriminalistika toimingute suhtes kohaldatav raamistik

OLAFi määruse artikkel 4 võimaldab OLAFil sisejuurdluste raames teha ELi institutsioonide ruumides digitaalkriminalistika toiminguid. Seepärast on nii ruumide kontrollimine kui ka digitaalkriminalistika toimingud nimetatud juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 47 lõikes 1 ja artikli 53 lõikes 1 vahenditena, mille abil juurdlusüksused saavad uurimisetapis tõendeid koguda.

OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punktis a on täpsemalt sätestatud, et OLAFil peab olema viivitamata ja ette teatamata juurdepääs „*institutsiooni* […] *tööruumidele ja selle valduses olevale ja juurdlusaluse juhtumiga seotud asjakohasele teabele ja andmetele olenemata sellest, mis liiki andmekandjal see on*“. Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 47 lõige 3 sisaldab sarnaseid sätteid.

OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punkti a kohaselt võib OLAF kontrollida **isiklikke seadmeid kolmel kumulatiivsel tingimusel**: i) neid seadmeid kasutatakse tööks, ii) seadmete kontrollimise konkreetsed tingimused on sätestatud asjaomase asutuse siseotsustes ning iii) OLAFil on piisavalt alust kahtlustada, et nende sisu võib olla juurdluse jaoks oluline.

Kontrolör juhtis tähelepanu ka sellele, et OLAFi töötajatele mõeldud digitaalkriminalistika toimingute suuniste ([46]) artikli 1 lõike 5 kohaselt tähendab digitaalkriminalistika toiming digitaalsete andmekandjate ja/või nende sisu tehnoloogilist kontrollimist, omandamist ja uurimist, mida viivad läbi OLAFi digitaalsete tõendite spetsialistid, kasutades kriminalistika-seadmeid ja tarkvaravahendeid. Eesmärk on leida, tuvastada, koguda ja/või omandada ning säilitada andmeid, mis võivad olla juurdluse seisukohast olulised ning mida võib kasutada haldus-, distsiplinaar- ja kohtumenetlustes tõendina.

Digitaalkriminalistika raames teeb OLAF järgmisi eri toiminguid: i) digitaalkriminalistika eesmärgil andmete **kogumine**, st võimalikke digitaalseid tõendeid sisaldavate füüsiliste seadmete kogumine ([47]), ii) digitaalkriminalistika eesmärgil andmete **omandamine**, st digitaalsele andmekandjale salvestatud andmete omandamine (kopeerimine) digitaalkriminalistika tõmmiste tegemise protsessi kaudu ([48]), iii) andmete **eelvaatamine**, st digitaalse andmekandja esmane kontrollimine asjakohase kriminalistikavahendi abil, et teha kindlaks, kas see võib sisaldada juurdluse seisukohast potentsiaalselt olulisi andmeid (seda võib teha enne ([49]) või pärast ([50]) andmete digitaalset omandamist), ning iv) digitaalkriminalistika eesmärgil tehtav **ekspertiis**, st digitaalkriminalistika toimingu käigus kogutud andmete analüüsimine ([51]).

([45]) Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 47 lõike 2 kohaselt võib neid toiminguid teha üksnes OLAFi peadirektori loal. Kui juurdlusüksus kavandab juurdlustoimingut, milleks on vaja peadirektori luba, koostab ta loataotluse ja esitab selle OLAFi spetsiaalsele üksusele – järelevalverühmale (vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 36 lõige 2). Järelevalverühm kontrollib kavandatava juurdlustoimingu õiguspärasust, vajalikkust ja proportsionaalsust ning esitab arvamuse peadirektorile, kes teeb selle alusel otsuse (vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 36 lõige 4). Need menetluslikud tagatised on kooskõlas sellega, kuidas liidu kohtud tõlgendavad proportsionaalsuse põhimõtet. See liidu õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluv põhimõte nõuab, et liidu institutsioonide aktid oleksid asjaomaste õigusnormidega taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik. Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. veebruar 2022, *Ungari* vs. *Euroopa Parlament ja nõukogu*, C-156/21, EU:C:2022:97, punkt 340 ja seal viidatud kohtupraktika.

([46]) Vt OLAFi töötajatele mõeldud digitaalkriminalistika toimingute suunised, mis on kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/investigations/digital-forensics_en.

([47]) Vt digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikli 1 lõige 7.

([48]) Vt digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikli 1 lõige 8.

([49]) Vt digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikli 4 lõige 4.

([50]) Vt digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikli 5 lõiked 4, 5 ja 6.

([51]) Vt digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikkel 8.

Kontrolör märkis ka, et juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes on täiendavalt täpsustatud, et kriminalistikatoiminguid tuleks teha **kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttega ning keskendudes seadmetele, mille puhul on ilmne, et neid kasutatakse tööks** ([52]). Digitaalkriminalistika toimingud võivad hõlmata ka isiklikke tööks kasutatavaid seadmeid. Digitaalkriminalistika toimingute käigus kogutud andmete ekspertiis ja analüüs peab **piirduma asjaomase juurdluse jaoks vajalike ja oluliste andmetega**.

Kohaldamine konkreetsetel juhtudel

Mis puudutab kõnealuseid väiteid sisaldanud kahe kaebuse konkreetseid asjaolusid, siis kontrolör nentis mõlemal juhul, et **digiseadmed, mille kaebuse esitajad olid saanud institutsioonilt, organilt või asutuselt, olid vastava institutsiooni, organi või asutuse vara** ning need olid kaebuse esitajatele antud eelkõige töö eesmärgil. Need seadmed kuulusid institutsioonile, organile või asutusele, kelle „valduses“ olid seadmed ja neis sisalduvad andmed OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punkti a tähenduses. Seega, olenemata sellest, kuidas konkreetselt kaebuse esitaja neid kasutas, oli nende kogumine ja omandamine eespool nimetatud sätte alusel täielikult õigustatud. Kuna kontrolöril oli erijuurdepääs toimikule, oli tal **mõlemal juhul võimalik kinnitada, et isiklikke seadmeid kasutati töö eesmärgil**. Sellega seoses märkis kontrolör, et **kui töö eesmärgil kasutamine on kindlaks tehtud, ei ole sellise kasutamise ulatus (vähene või märkimisväärne) ega põhjus (omaalgatuslik või nõutav) oluline**. Seetõttu oli kontrolör mõlemal juhul seisukohal, et OLAFi otsus koguda seadmed ja omandada neis sisalduvad andmed OLAFi määruse artikli 4 lõike 2 punkti a alusel oli õiguspärane.

Proportsionaalsuse analüüs

Juurdlustoimingute proportsionaalsuse osas juhtis kontrolör tähelepanu järgmisele. Üldkohus on kinnitanud, et OLAFi uurijate õigust tutvuda (samadel tingimustel kui liikmesriikide haldusametnikud ja kooskõlas riigisiseste õigusaktidega) kogu asjakohase teabe ja dokumentatsiooniga, mis on vajalik kohapealsete kontrollide ja inspekteerimiste nõuetekohaseks läbiviimiseks, **ei saa tõlgendada nii, et see võimaldab juurdlusalusel isikul määrata kindlaks OLAFi juurdluse jaoks olulised andmed** ([53]).

Kontrolör rõhutas ka, et **mitte kõiki algselt kontrollimise ja digitaalkriminalistika toimingu käigus omandatud andmeid ei kanta OLAFi toimikusse.** Digitaalkriminalistika toimingute suuniste artikli 8 lõike 4 kohaselt **kantakse juhtumi toimikusse ainult juurdluse seisukohast olulised andmed**. Praktikas muudetakse OLAFi poolt andmetest tehtud ekspertiisitõmmis kõigepealt „kriminalistika töötailiks“, mis on omandatud andmete koopia, kuid vormis, mida OLAF saab „indekseerida“. Kui andmed on indekseeritud, saab OLAF asuda juurdluse seisukohast olulisi andmeid otsima ja tuvastama. Kui otsingu tulemusel leitakse, et mõni fail on käimasoleva juurdluse jaoks „oluline“, **lisatakse see OLAFi toimikusse ja sellest saab tõend, mida OLAF saab kasutada**.

Ühes kaebuses väitis juurdlusalune isik koguni, et tal oleks tulnud lasta esitada märkusi märksõnade loendi kohta, mille OLAFi uurijad koostasid omandatud andmetes otsingute tegemiseks. Kontrolör oli selles küsimuses seisukohal, et sellise loendi arutamine juurdlusaluse isikuga või temaga selles kokkuleppimine kahjustaks uurijate sõltumatust ja ohustaks uurimist. Kontrolör rõhutas, et vastavalt OLAFi määrusele viib OLAF oma juurdlusi läbi täiesti sõltumatult. Seetõttu on **märksõnade valik üksnes uurijate pädevuses ja kajastab nende juurdlusstrateegiat, mida OLAF ei saa jagada ega kokku leppida kolmandate isikutega, sealhulgas juurdlusaluste isikutega**. Samuti lükkas kontrolör tagasi kaebuse esitaja ettepaneku, et kontrolör kontrolliks märksõnade loendit ja nende kasutamise põhjendatust. Kontrolör kinnitas, et iga juhtumi puhul juurdluse jaoks oluliste märksõnade kindlaksmääramine on OLAFi ülesanne.

([52]) Nagu selgitati joonealuses märkuses 29, viitas kontrolör otsuses juurdlusmenetlusi käsitlevate 2021. aasta suuniste asjakohastele sätetele, kuid tema seisukohad ja järeldused kriminalistikatoimingute tegemise kohta on samamoodi kohaldatavad juurdlusmenetlusi käsitlevate 2026. aasta suuniste asjakohaste sätete puhul.

([53]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 26. juuni 2019, *Vialto Consulting* vs. *komisjon*, T-617/17, ECLI:EU:T:2019:446, punkt 67 (avaldamata). Originaalkeeles (prantsuse): „*En outre, ainsi que le fait valoir la Commission à juste titre, l'article 7, paragraphe 1, du règlement nº 2185/96 ne saurait être interprété d'une manière telle qu'il autorise la personne ou l'entité contrôlée à déterminer elle-même les données pertinentes aux fins d'une enquête de l'OLAF*“.

Mõlemad kaebuse esitajad kaebasid selle üle, kui kaua OLAF nende isiklikke seadmeid enda valduses hoidis. Omades juhtumite toimikutele erijuurdepääsu, oli kontrolöril võimalik mõlemal juhul kinnitada, et **OLAF hoidis seadmeid enda valduses andmete omandamise lõpuleviimiseks vajaliku aja jooksul**. Kontrolör juhtis siiski tähelepanu sellele, et mobiiltelefonid on muutumas universaalseks ja inimeste igapäevaelus keskseks vahendiks, ning kutsus OLAFit üles seda asjaolu kaaluma. Nutitelefonid ei ole enam kaugeltki pelgalt sidevahendid: nende abil saab nüüd kasutada näiteks pangandus- ja maksesüsteeme, koduturvasüsteeme, tööalaseid ressursse, sõidukaarte ja tervishoiurakendusi ning need on vajalikud isegi laste asukohas ja ohutuses veendumiseks. Nendele seadmetele juurdepääsu keelamine võib seega avaldada juurdlusaluse isiku eraelule sügavamat mõju kui mõned aastad tagasi. Kuigi konkreetsel juhul ei olnud kaebuse esitaja isikliku seadme omandamine ebaproportsionaalne, julgustas kontrolör OLAFit jääma selle reaalsuse suhtes tähelepanelikuks ja alati tagama, et OLAF hoiab isiklikke mobiiltelefone enda valduses ainult nii kaua, kui see on juurdluse jaoks hädavajalik.

Mõlemal juhul leidis kontrolör, et OLAFi juurdlustegevus ja digitaalkriminalistika toimingud i) viidi läbi vastavalt õigusnormidele, ii) teenisid õiguspärast eesmärki uurida väiteid kaebuse esitajate võimaliku väärkäitumise kohta ning iii) olid kooskõlas juurdluse ulatuse ja eesmärgiga, kuna need olid vajalikud väidete tõendamiseks või ümberlükkamiseks. Kontrolör leidis seega, et OLAF tegutses kooskõlas kohaldatava õigusraamistiku ja digitaalkriminalistika toimingute suunistes kirjeldatud korraga ning juurdluse ulatuse piires. Seetõttu **ei tuvastanud kontrolör OLAFi digitaalkriminalistika toimingutes vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist**.

5.3. **Kasutatud keeled**

Ühel juhul paluti kontrolöril hinnata, kas ELi töötajast ([54]) sisejuurdluse all olnud isikul oli õigus nõuda, et OLAFi poolt ühes tema töökeeles (inglise) saadetud teave või teated esitataks ka isiku emakeeles.

Nagu kontrolör on varem märkinud ([55]), kehtib harta artikli 41 lõikest 4 tulenev liidu institutsioonide kohustus suhelda kodanikega nende valitud keeles üksnes liidu institutsioonide ja kodanike, mitte liidu töötajate vahelistes suhetes. Kaebuse esitajalt kui ELi teenistujalt eeldati väga head inglise keele oskust. Inglise keel oli ka üks kaebuse esitaja töökeeltest.

Liidu kohtute praktikast ([56]) tuleneb, et **enda valitud keele kasutamise õigus ei ole ELi töötajate puhul absoluutne õigus**, sest ELi institutsioonid peavad toimima sujuvalt. Seetõttu leidis kontrolör, et OLAFi keeldumine soovitud tõlgete esitamisest ei rikkunud kaebuse esitaja menetlusõigusi.

6. **Kontrolöri ja OLAFi vahelise töökorra vastuvõtmine**

OLAFi ja kontrolöri koostöö oluliseks verstapostiks oli töökorra allkirjastamine OLAFi endise peadirektori Ville Itälä ja dr Julia Laffranque'i poolt. Töökord **jõustus 18. juulil 2025** ja on avalikult kättesaadav kontrolöri veebisaidil ([57]).

Töökord tagab suurema selguse kaebuste esitamise korra rakendamisel ja on osutunud kasulikuks vahendiks, mis kindlustab veelgi sujuvama ja tõhusama koostöö OLAFiga. Töökorraga on ametlikult vormistatud ja kodifitseeritud väljakujunenud tavad, millest kaks ametit on juba oma konstruktiivses koostöös juhindunud. Sellega seoses väljendab kontrolör heameelt OLAFiga kogu koostamisprotsessi vältel peetud konstruktiivse dialoogi üle, mis võimaldas tekstis täpselt kajastada kummagi poole volitusi, rolle ja tegevusalaseid vajadusi.

([54]) ELi töötajad on ELi ametnikud ja muud lepingulised teenistujad (nt ajutised töötajad, lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, erinõunikud ja Euroopa Parlamendi liikmete registreeritud assistendid).

([55]) Vt menetluslike tagatiste kontrolöri 2023. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 4.4.5.

([56]) Vt kohtuotsus, Avaliku Teenistuse Kohus, 21. oktoober 2009, *V* vs. *komisjon*, F-33/08, EU:F:2009:141, punktid 170 ja 171.

([57]) Vt joonealune märkus 10.

Töökorras on täpsustatud kaebuste käsitlemise protsessi asjakohaseid aspekte, võttes täiel määral arvesse kohaldatavat õigusraamistikku ning OLAFi ja kontrolöri sõltumatust. Need aspektid on järgmised: i) kord, mida tuleb järgida pärast kaebuse saamist ja selle esmast menetlemist, ii) teabe kogumise viisid, mida kontrolör saab kasutada, iii) OLAFi määruse artikli 9b lõike 3 kohaste kaebuse lahendamise palvete ja artikli 9b lõike 5 kohaste kontrolöri soovituste eristamine, iv) asjaomaste tähtaegade arvutamine ning v) kord, mida tuleb järgida, kui OLAF või kontrolör saab teada, et Euroopa Ombudsman või Euroopa Andmekaitseinspektor on algatanud kaebuses tõstatatud asjaolude suhtes kohtumenetluse või uurimise.

Töökorra muud sätted käsitlevad juurdepääsu juhtumitega seotud teabele OLAFi juhtumite haldamise süsteemis, millele kontrolöril on rakendussätete artikli 8 lõigete 1 ja 2 kohaselt erijuurdepääs. Töökorras on täpsustatud ka i) OLAFi teavitamiskohustusi kontrolöri ees kaebuste käsitlemisel, ii) korda, mida tuleb järgida, kui kontrolörile ja sekretariaadile antakse elektrooniline juurdepääs OLAFi juhtumite haldamise süsteemis sisalduvale teabele juhtumite kohta, ning iii) alternatiivset korda kontrolöri juurdepääsuks juhtumitega seotud teabele.

Nagu tegevusaruandes täpsemalt kirjeldatud, on töökorras sätestatud ka kontrolöri kohustus tagada kaebuste käsitlemisel OLAFi juurdluste konfidentsiaalsus. Lisaks käsitletakse töökorras olukorda, kus kaebuse esitaja võib taotleda juurdepääsu kaebuse toimikule, samuti kontrolöri valduses olevate dokumentidega tutvumise taotluste menetlemist vastavalt määrusele (EÜ) nr 1049/2001 ([58]) ja kõnealuse määruse kohaldamise üksikasjalikele eeskirjadele, mis on lisatud komisjoni kodukorrale ([59]).

7. **OLAFi määruse hindamise teemal konsulteerimine**

OLAFi määruse artikli 9b lõikes 9 on sätestatud, et OLAFi peadirektor „võib kontrolöri arvamust küsida kõigis menetluslike tagatiste ja põhiõigustega seotud küsimustes, mis kuuluvad kontrolöri pädevusse“.

Selle sätte alusel küsis OLAFi peadirektor 15. septembril 2025 ametlikult kontrolöri arvamust OLAFi määruse sätete kohta, mis on seotud kontrolöri pädevusse kuuluvate menetluslike tagatiste ja põhiõigustega. Seda tehti komisjoni poolt OLAFi määruse artikli 19 lõike 1 alusel määruse kohaldamise ja mõju hindamise kontekstis.

Kontrolör väljendas heameelt võimaluse üle avaldada arvamust selles olulises küsimuses ning tugines oma ametiaja jooksul saadud märkimisväärsetele kogemustele ([60]). Oma arvamuses esitas ta kokku **31 parandusettepanekut** valdkondades, kus praktika on osutanud selgemate, tugevamate või tõhusamate kaitsemeetmete vajadusele ([61]).

Arvamus hõlmas kuut peamist valdkonda: i) põhiõigused ja menetluslikud tagatised (ettepanekud 1–12), ii) kaebuste esitamise kord (ettepanekud 13–19), iii) kontrolöri ülesanded (ettepanekud 20–25), iv) kontrolöri ja OLAFi peadirektori vahelised suhted (ettepanek 26), v) kontrolöri ja OLAFi järelevalvekomitee vahelised suhted (ettepanekud 27–30) ning vi) suhted teiste sidusrühmadega (ettepanek 31) (joonis 9).

([58]) Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

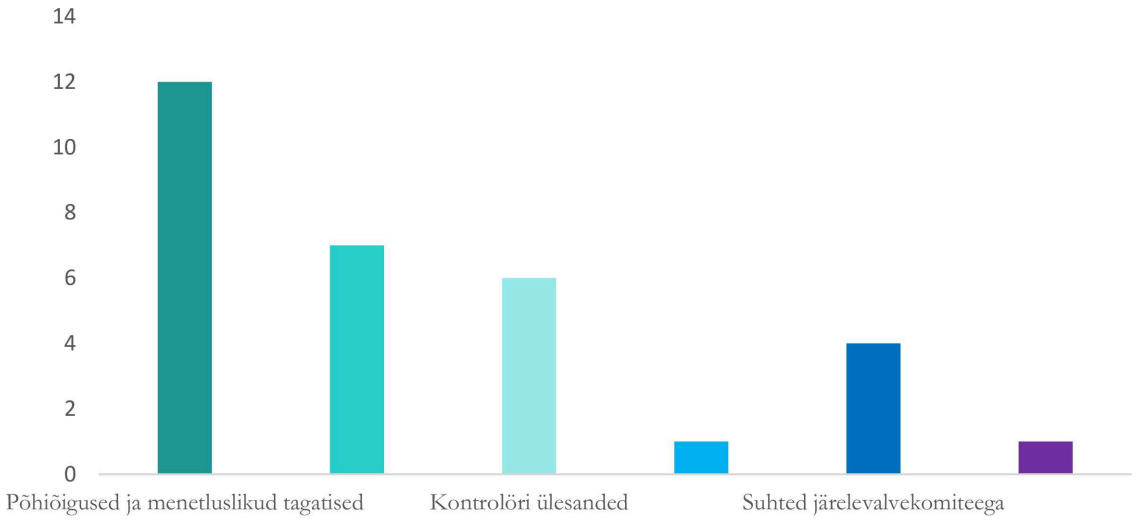
([59]) Vt komisjoni 4. detsembri 2024. aasta otsus (EL) 2024/3080, millega kehtestatakse komisjoni kodukord ja muudetakse otsust K(2000) 3614 (ELT L, 2024/3080, 5.12.2024).

([60]) Alates oma ametiaja algusest kuni 2025. aasta lõpuni oli kontrolör käsitlenud kokku 73 kaebust.

([61]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*

Joonis 9

OLAFi määruse kohaldamise ja mõju hindamist käsitlevas kontrolöri arvamuses esitatud ettepanekute arv

Põhiõigusi ja menetluslikke tagatisi käsitlevad ettepanekud, mida oli kõige rohkem, puudutasid järgmist: i) OLAFi määruse artiklis 9 ja artikli 9b lõikes 1 puudub sõnaselge viide hartale, ii) vajadus selguse järele selles, millal üksikisikust või ettevõtjast saab juurdlusalune isik, iii) sise- ja välisjuurdluse all olevate isikute õiguste võimalikult suurel määral võrdsustamine, iv) vajadus anda kirjalikult teavet juurdlusaluste isikute menetluslike tagatiste ja põhiõiguste kohta, v) õigluse põhimõte, mida OLAFi töötajad peavad vastavalt kõrgeimatele kutsestandarditele järgima, vi) vajadus tugevdada õigust olla ära kuulatud, vii) vajadus tugevdada õigust saada teavet ning viii) selguse puudumine staatuse, õiguste ja menetluslike tagatiste osas, mis on rikkumisest teatajatele ette nähtud rikkumisest teatamise direktiiviga ([62]) ja informaatoritele personalieeskirjade ([63]) artikliga 22a ning muudele OLAFi juurdlusvolitustega hõlmatud teabeallikatele ja väärkäitumise ohvritele ([64]).

Kaebuste esitamise korra võimalikud parandamist vajavad valdkonnad, mis arvamuses esile toodi, on järgmised: i) vastuvõetavuse nõuete isikuline, sisuline ja ajaline kohaldamisala, ii) vastuvõetavust puudutavate otsuste vaidlustamise korra puudumine, iii) küsimus, kas kaebustel võib olla või peaks olema peatav mõju, iv) selliste kaebuste käsitlemine, milles tõstatatakse kohtus menetluses olevaid küsimusi, ning v) õiguslikud tagajärjed, mis kaasnevad OLAFi peadirektori hüpoteetilise otsusega mitte järgida OLAFi määruse artikli 9b lõike 5 kohast kontrolöri soovitust.

Nagu oluliste institutsiooniliste reformide läbiviimisel sageli juhtub, kaasnes määruse (EL) 2020/2223 alusel kontrolöri ametikoha loomisega teatav kontseptuaalne ebaselgus, mis püsib praegugi. Seepärast esitati arvamuses ettepanekud kõrvaldada ebaselgus seoses kontrolöri sõltumatusega OLAFi järelevalvekomiteest ja kontrolöri haldusstaatusega, aga ka ettepanekud seoses vajadusega täpsustada OLAFi määruses sekretariaadi topeltrolli, kuivõrd sekretariaat pakub õigus- ja haldustuge nii OLAFi järelevalvekomiteele kui ka kontrolörile.

Lisaks väidetakse arvamuses, et kontrolöri poolt OLAFi peadirektorile omaalgatuslike arvamuste esitamiseks OLAFi määrusesse õigusliku aluse lisamine annaks kontrolöri otsustele ja täiendavatele märkustele (*obiter dicta*) lisaväärtust ja suurendaks läbipaistvust ning aitaks üldiselt kaasa kontrolöri ülesannete tõhusale täitmisele.

([62]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

([63]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013 määrus (EL) nr 1023/2013, millega muudetakse Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimusi (ELT L 287, 29.10.2013, lk 15).

([64]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 6. juuni 2019, *Dalli* vs. *komisjon*, T-399/17, ECLI:EU:T:2019:384, mida toetati Euroopa Kohtu 25. veebruari 2021. aasta otsusega *Dalli* vs. *komisjon*, C-615/19P, ECLI:EU:C:2021:133.

Kuigi kontrolöril ja OLAFi järelevalvekomiteel on üksteist täiendavad eesmärgid ja nad püüdlevad ühiste sihtide poole, on tegemist eraldiseisvate funktsioonide ja organitega, mis toimivad oma vastavate volituste piires võrdsetel alustel. Seetõttu on kontrolöri sõltumatuse tugevdamiseks arvamuses esitatud ettepanek muuta OLAFi määrust nii, et aruandluse või konsulteerimise asemel *teavitaks* kontrolör OLAFi järelevalvekomiteed kõigist süsteemsetest probleemidest, millest on arvamuse kaudu OLAFi peadirektorile teatatud, samuti OLAFi peadirektorile adresseeritud soovitustest või rakendussätete muudatustest.

Seoses suhetega teiste sidusrühmadega on arvamuses tehtud ettepanek muuta OLAFi määruse artiklit 16, sätestades sõnaselgelt kontrolöri osalemise Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelises arvamuste vahetuses. Kontrolöri arvates aitaks see muudatus suurendada teadlikkust kaebuste esitamise korra alusel esitatud väidete liikidest ning muuta nähtavamaks selle, kuidas OLAF käsitleb juurdlusaluste isikute menetluslikke tagatisi ja põhiõigusi.

Arvamus saadeti OLAFi peadirektorile 27. veebruaril 2026 ja see lisatakse komisjoni poolt kaasseadusandjatele esitatavale ettepanekule. **Kontrolör usub, et tema arvamuses esitatud tähelepanekute arvestamine osutub OLAFi määruse hindamisel ja võimalikul muutmisel igati kasulikuks**.

8. **Uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste vastuvõtmise järelmeetmed**

2023. aasta novembris paluti kontrolöril seoses juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste muutmisega esitada oma arvamus tema pädevusse kuuluvates menetluslike tagatiste või põhiõigustega seotud küsimustes. Kontrolör esitas oma arvamuse OLAFile 2024. aasta juunis. Väljajätetega versioon kontrolöri arvamusest juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kohta avaldati kontrolöri veebisaidil 2025. aasta juulis ([65]).

Kontrolör esitas oma arvamuses viis peamist märkust järgmistes küsimustes:

i) vajadus tagada OLAFi juurdluste selge ja täpselt määratletud ulatus;

ii) juurdlusaluse isiku staatuse õigeaegne registreerimine juhtumi toimikus, kui isikut on juurdluse algatamise otsuses juba nimetatud;

iii) vajadus teavitada juurdlusaluseid isikuid artikli 9b kohase kaebuste esitamise korra olemasolust ja kaebuse esitamise tähtaegadest;

iv) täpsustus selle kohta, et artikli 9b lõike 3 kohane palve kaebuse lahendamiseks ja artikli 9b lõike 5 kohane kontrolöri soovitus on kaebuste esitamise korra rakendamise kaks eraldiseisvat etappi;

v) hea haldustava seisukohast oluline vajadus tagada, et juurdlusaluste isikute esitatud märkused oleksid lõpparuandes nõuetekohaselt kajastatud. Sellega seoses soovitas kontrolör kumulatiivset lähenemisviisi, mis hõlmab järgmisi samme: a) lõpparuandele lisatakse juurdlusaluse isiku märkused teda puudutavate asjaolude kohta, b) vajaduse korral kirjeldatakse neid märkusi lõpparuande vastavates asjakohastes osades ning c) esitatakse selgitus selle kohta, kuidas OLAF võttis neid märkusi arvesse või miks neid peeti põhjendamatuks või ebaoluliseks.

Juurdlusmenetlusi käsitlevate muudetud suuniste lõplik versioon võeti vastu 2025. aasta novembris ja see jõustus 1. jaanuaril 2026. Üldiselt **väljendab kontrolör heameelt uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste vastuvõtmise üle ja tõdeb rahuloluga, et OLAF võttis enamikku tema märkusi arvesse ning need kajastuvad juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste sätetes, täpsemalt artikli 21 lõikes 1, artikli 37 lõikes 2, artikli 37 lõikes 3, artikli 66 lõikes 2, artikli 66 lõikes 3 ja artikli 72 lõikes 3** (joonis 10).

Kontrolör väljendab kõigepealt heameelt selle üle, et tema esimene märkus juhtumi ulatuse kohta on sõnaselgelt kajastatud juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 21 lõikes 1. Muudatus on positiivne, kuna sellega on täpsustatud, et juurdluse algatamise otsuses tuleb alati selgelt määratleda juurdluse ulatus.

([65]) Vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandit käsitleva kontrolöri arvamuse väljajätetega versioon aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/4f655d63-4b02-40df-8b93-038c44f1bb2e_en?filename=Opinion%20of%20the%20Controller%20on%20draft%20GIPs_redacted%20final.pdf.

Kontrolör märgib positiivselt ära juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 37 lõikesse 2 (koostoimes artikli 28 lõikega 1) lisatud täpsustused, millega lahendati peamine probleem seoses juurdlusaluse isiku staatuse kindlaksmääramise hetkega. Artikli 37 lõikes 2 on sätestatud, et juurdluse algatamise otsuses juurdlusaluse isikuna nimetatud füüsiline või juriidiline isik tuleks registreerida OLAFi juhtumite haldamise süsteemis ühe kuu jooksul alates juurdluse algatamise otsuse kuupäevast. Selle tähtaja kehtestamise eesmärk on vältida viivitusi juurdlusaluse isiku staatuse kindlaksmääramisel, mis võib mõjutada tema õigust saada teavet OLAFi määruse artikli 9 lõike 3 alusel. Lisaks tagatakse sisejuurdluste kontekstis juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 28 lõikega 1, et isikule, kes on menetluse algatamise otsuses määratletud juurdlusaluse isikuna, teatatakse sellest (ja teda teavitatakse ka juurdluse ulatusest niivõrd, kuivõrd see on temaga seotud), tingimusel et selle teabe edastamine ei kahjusta juurdluse läbiviimist.

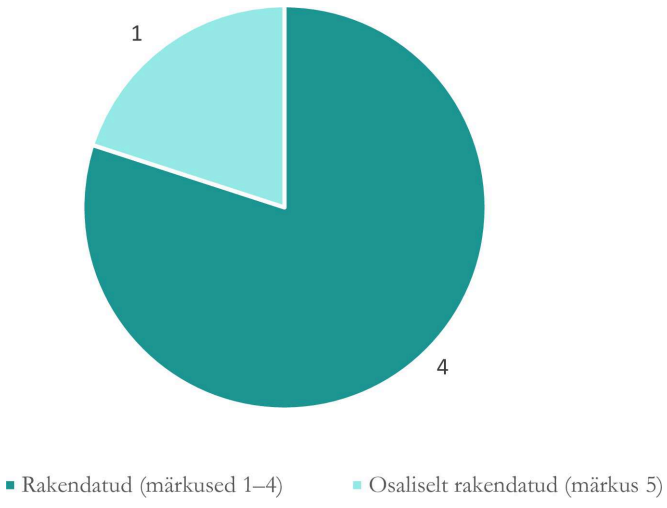
Kontrolör nentis ka, et tema kolmandat märkust juurdlusalustele isikutele antava teabe kohta ([66]) on rakendatud töökorra artikli 2 lõikes 2 ja juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 37 lõikes 4. Esiteks on töökorras sätestatud, et kui OLAF saab kontrolörile mõeldud kaebuse, teavitab ta kaebuse esitajat kaebuste esitamise korrast ja rangetest vastuvõetavuse tähtaegadest, mida tuleb järgida kontrolörile kaebuse esitamisel. Teiseks on juurdlusaluste isikute menetluslike tagatiste hulgas, mida OLAF peab järgima, juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 37 lõike 4 punktis e nimetatud õigus esitada kaebus menetluslike tagatiste kontrolörile.

Kontrolör märgib rahuloluga, et juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes on nüüd esitatud selged viited kahele erinevale õiguslikule alusele kaebuse lahendamise palvete ja kontrolöri soovituste esitamiseks. Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 66 lõikes 2 viidatakse nüüd kontrolöri palvele kaebus lahendada, mis esitatakse vastavalt OLAFi määruse artikli 9b lõikele 3, ning artikli 66 lõikes 3 viidatakse kontrolöri soovitusele kaebuse lahendamiseks, mis esitatakse vastavalt OLAFi määruse artikli 9b lõikele 5. Selline eristamine annab kaebuse esitajatele rohkem selgust kaebuste esitamise korra rakendamise eri etappide mõistmiseks.

Kontrolör väljendab heameelt ka selle üle, et uutes juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes on võetud arvesse tema märkusi selle kohta, kuidas OLAF peaks juurdlusaluste isikute märkusi lõpparuandes kajastama. Uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 72 lõige 3 vastab kontrolöri soovituse põhiolemusele, kuid ei järgi otseselt soovitatud kumulatiivset lähenemisviisi. Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kohaselt tuleb nüüd juurdlusaluse isiku märkusi kirjeldada ja lisada neile OLAFi hinnang, ning lisaks tuleb märkused lisada lõpparuandele. Juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes on sätestatud erandid, mida tehakse märkuste lisamise nõudest konfidentsiaalsuse, menetlusõiguste kaitse või muude juurdluste läbiviimise tõttu, kuid kontrolör on seisukohal, et neid erandeid tuleks tõlgendada kitsalt, kuna need on lahutamatult seotud juurdlusaluse isiku menetluslike tagatistega. Peale selle leiab kontrolör, et kui lõpparuandes ei võeta arvesse esialgsete järelduste oluliste elementide kohta esitatud märkusi, peaks OLAFi hinnang sisaldama põhjendusi, miks seda ei tehtud.

Joonis 10

Juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandit käsitlevas kontrolöri arvamuses esitatud märkuste rakendamine

([66]) Vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandit käsitleva kontrolöri arvamuse väljajätetega versioon, *op. cit.*, kolmas märkus.

Lisaks peab kontrolör positiivseks **artikli 37 lõigetes 4 ja 5 ning artikli 80 lõikes 1 tehtud muudatusi, mis tulenevad kaebuste esitamise korra rakendamisest**. Need muudatused kajastavad kontrolöri esimesel tegevusaastal tehtud tähelepanekuid ja tema mitmes otsuses sisaldunud täiendavaid märkusi ning on kooskõlas mõningate ettepanekutega, mille kontrolör esitas oma arvamuses OLAFi määruse kohaldamise ja mõju kohta ([67]).

Oma esimesel tegevusaastal avastas kontrolör, et rikutud oli kaebuse esitaja õigust saada teavet selle kohta, et OLAF on juurdluse lõpetanud, leidmata tema vastu tõendeid. OLAFi määruse artikli 11 lõike 7 kohaselt on OLAFil selge kohustus teavitada juurdlusalust isikut 10 tööpäeva jooksul alates otsusest lõpetada juurdlus, mille käigus ei leitud tema vastu tõendeid. Juurdluse lõpuleviimisel ei olnud OLAF kaebuse esitaja vastu mingeid tõendeid leidnud. OLAF ei andnud sellest aga kaebuse esitajale ühemõtteliselt teada. Sellel konkreetsel juhul kontrolör lahendusettepanekut ei esitanud, sest kaebuse esitaja oli kaebuse menetlemise ajal saanud juurdepääsu lõpparuandele, saades seega teada, et tema vastu ei ole tõendeid leitud. Kontrolör tuletas OLAFile siiski meelde, et tegemist on tõsise rikkumisega, ja kutsus OLAFit üles tulevikus sarnastele juhtumitele suurt tähelepanu pöörama ([68]). Eeltoodut arvesse võttes väljendab kontrolör heameelt selle üle, et juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 37 lõikesse 5 on lisatud mitu sidevahendit, mida uurimisüksused saavad kasutada, et tagada juurdlusaluste isikute tõhus teavitamine juurdluse algatamisest, võimalusest esitada märkusi ja juurdluse lõpetamisest.

Lisaks toob kontrolör esile, et juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste artikli 37 lõikes 4 on selgelt sätestatud juurdlusaluste isikute suhtes kohaldatavad menetluslikud tagatised, mida OLAFi töötajad peavad juurdluste läbiviimisel järgima, eelkõige:

i) õigus hoiduda enda vastu ütluste andmisest;

ii) õigus saada küsitluste, inspekteerimiste ja kohapealsete kontrollide ajal abi enda valitud isikult;

iii) juurdluse algatamisest ja lõpetamisest teavitamine;

iv) õigus esitada kontrolörile kaebus.

Kaks esimest õigust on kooskõlas kontrolöri otsustega, millele viidati käesoleva tegevusaruande jaos 5.1.1. Juurdluse algatamisest ja lõpetamisest teavitamine on seotud vastavalt kontrolöri märkustega juurdlusaluse isiku registreerimise kohta OLAFi juhtumite haldamise süsteemis ([69]) ja kontrolöri tõstatatud probleemidega, mis puudutavad OLAFi määruse artikli 9b lõike 2 kohast lõpetatud juurdluste puhul kohaldatavat absoluutset ühekuulist aegumistähtaega ([70]). Õigus esitada kontrolörile kaebus on seotud märkusega, mille kontrolör esitas oma arvamuses juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandi kohta seoses juurdlusalustele isikutele antava teabega, nagu eespool mainitud ([71]).

Lõpetuseks märgib kontrolör, et artikli 80 lõikes 1 on nüüd sätestatud, et juurdlusalust isikut tuleb teavitada peadirektori otsusest juurdlus lõpetada, välja arvatud juhul, kui see kahjustab soovituste rakendamist või kui kohaldatakse konfidentsiaalsusnõudeid. Lisaks on selles sättes täpsustatud, et see nõue hõlmab juurdluse lõppkuupäeva märkimist. Seega on juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes kodifitseeritud OLAFi väljatöötatud hea haldustava, mis läheb kaugemale OLAFi määruse artikli 11 lõikes 7 sätestatud miinimumnõudest, mille kohaselt tuleb juurdlusalust isikut 10 tööpäeva jooksul teavitada juurdluse lõpetamisest, kui tema vastu ei ole tõendeid leitud. Kontrolör on seda head haldustava varem tunnustanud ja see on kooskõlas ettepanekutega, mille ta esitas OLAFi määruse hindamise raames ([72]).

([67]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*

([68]) Vt menetluslike tagatiste kontrolöri 2022. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 3.5.2. Vt *ka* menetluslike tagatiste kontrolöri 2024. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 5.5.

([69]) Vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandit käsitleva kontrolöri arvamuse väljajätetega versioon, *op. cit.*, teine märkus.

([70]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanekud 9 ja 16. Vt *ka* menetluslike tagatiste kontrolöri 2022. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 3.3.1.; menetluslike tagatiste kontrolöri 2023. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 4.1. ja menetluslike tagatiste kontrolöri 2024. aasta tegevusaruanne, *op. cit.*, jagu 4.1.

([71]) Vt juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandit käsitleva kontrolöri arvamuse väljajätetega versioon, *op. cit.*, kolmas märkus.

([72]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 9.

9. **Suhted sidusrühmadega**

Kontrolör peab oluliseks jätkata korrapärast suhtlemist ELi institutsioonide, OLAFi peadirektori ja teiste sidusrühmadega, et saada tagasisidet oma rolli kohta ning lõppkokkuvõttes parandada OLAFi juurdluse all olevate isikute menetluslike tagatiste ja põhiõiguste kaitset.

Kontrolör tutvustas 2024. aasta tegevusaruannet 11. septembril 2025 **ELi nõukogu pettuste tõkestamise töörühmale** ning vahetas töörühma liikmetega arvamusi oma rolli ja OLAFi juurdluste all olevate isikute menetluslike tagatiste kaitse teemal. 16. oktoobril 2025 tutvustas kontrolör oma 2024. aasta tegevusaruannet ka **Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjonile**.

Samuti jätkas kontrolör **OLAFi peadirektoriga korrapärast teabevahetust ja viljakaid töösuhteid**, mis põhinesid vastastikusel usaldusel ja heal koostööl. Üks oluline näide oli koosolek, mille kontrolör koos sekretariaadi liikmetega pidas 16. oktoobril 2025 **Salla Saastamoineniga** (toonane OLAFi peadirektori kohusetäitja) ning **OLAFi õigusnõustamise üksuse ja järelevalverühma töötajatega**, et arutada kaebuste esitamise korda. See koosolek osutus kasulikuks võimaluseks arutleda kontrolöri esimestel tegevusaastatel saadud kogemuste üle ning selle üle, kuidas parandada OLAFi juurdluste all olevate isikute menetluslike tagatiste ja põhiõiguste kaitset.

10. **Haldus- ja õigusabi**

Ressursside tõhusa kasutamiseks on OLAFi määrusega tehtud OLAFi järelevalvekomitee sekretariaadile ülesandeks pakkuda kontrolörile haldus- ja õigusabi.

Seda valikut õigustab ka kontrolöri ja järelevalvekomitee ülesannete vastastikune täiendavus ja ühine eesmärk. Sekretariaat tagab järjepidevuse, jätkuva suhtluse ja sujuva koostöö nii kaebuse esitajate kui ka OLAFiga.

Spetsiaalne rühm sekretariaadi kõrgelt kvalifitseeritud töötajaid, kes tegutsesid sekretariaadi juhataja juhtimisel, andis kontrolörile väärtuslikku nõu ja abi, austades samal ajal ametisaladuse hoidmise ja konfidentsiaalsuse põhimõtet.

Oma arvamuses OLAFi määruse hindamise ja kohaldamise kohta leidis kontrolör, et sekretariaadi praegune halduslik seotus individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametiga tuleks läbi vaadata ([73]). Arvestades, et sekretariaadi staatus ja ülesanded ei ühildu selle ameti põhiülesandega, peab kontrolör vajalikuks leida sekretariaadile sobivam ja funktsionaalselt sidusam organisatsiooniline asukoht, mis on sekretariaadi volitustega paremini kooskõlas, tagades samal ajal tema sõltumatuse. Kontrolör leiab, et sobivam koht võiks olla näiteks komisjoni peasekretariaadis või õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadis.

Pärast sekretariaadi juhataja lahkumist 2025. aasta veebruaris asus alates 2025. aasta märtsist juhataja kohusetäitja rolli täitma sekretariaadi kõige staažikam liige. Uue juhataja värbamine jõudis lõpule 2026. aasta alguses ja uus juhataja nimetati ametisse 1. aprillil 2026.

Kontrolör kutsuti institutsioonilise viisakuse huvides sekretariaadi uue juhataja valimise protsessis vaatlejana osalema. Kontrolör rõhutab siiski, et OLAFi määruses puudub säte, milles oleks üksikasjalikult kirjeldatud kontrolöriga konsulteerimise ametlikku korda ja seda, kuidas ametisse nimetav organ peaks kontrolöri arvamust sekretariaadi töötajate valimisel arvesse võtma, nagu see on OLAFi järelevalvekomitee puhul ([74]).

Arvestades sekretariaadi topeltrolli nii OLAFi järelevalvekomitee kui ka kontrolöri toetamisel, on kontrolör seisukohal, et oleks kasulik, kui mõlemad üksused osaleksid värbamisprotsessis võrdsetel alustel ja nende seisukohti võetaks nõuetekohaselt arvesse. Seepärast on kontrolör kutsunud kaasseadusandjaid üles seda küsimust OLAFi määruse käimasoleva hindamise ja võimaliku tulevase muutmise kontekstis kaaluma ([75]).

([73]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 24.
([74]) Vt OLAFi määruse artikli 15 lõige 8.
([75]) Vt kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, *op. cit.*, ettepanek 22.

11. **Kuidas kontrolöriga ühendust võtta ja kaebust esitada?**

Kontrolöriga saab ühendust võtta e-posti või posti teel järgmistel aadressidel:

OLAF-FMB-Controller-Procedural-Guarantees@ec.europa.eu

Controller of Procedural Guarantees / Secretariat of the Supervisory Committee of OLAF
Rue Joseph II, 30
B-1049 Brussels, Belgium

Kontrolörile kaebuse esitamiseks palutakse kaebuse esitajatel:

i) täita vorm;

ii) saata see e-posti või posti teel eespool nimetatud aadressidel.

Lisateavet leiab veebisaidilt aadressil:

https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees_en

LISA

Viited

Õigusraamistik

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2223, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses Euroopa Prokuratuuriga tehtava koostöö ja Euroopa Pettustevastase Ameti juurdluste tulemuslikkusega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 49).

OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevad suunised, 11. oktoober 2021, viide: Ares (2021)6071905 – 06/10/2021, kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/3dc10699-df07-4782-ae0d-232cd698286c_en?filename=gip_2021_en.pdf.

OLAFi töötajatele mõeldud juurdlusmenetlusi käsitlevad suunised, 1. jaanuar 2026, viide: Ares (2025)9710596 – 11/11/2025, kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en?filename=gips-2026_en.pdf.

OLAFi töötajatele mõeldud digitaalkriminalistika toimingute suunised, 15. veebruar 2016, kättesaadavad aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/87e5deb1-8a64-42ca-8e08-234355dbe544_en.

Euroopa Pettustevastase Ameti ja menetlustagatiste kontrolöri vaheline töökord, 18. juuli 2025, viide: Ares(2025)6027144 – 24/07/2025, kättesaadav aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/ea81e700-4540-4ae6-b7ab-e56fb9a2d075_en?filename=SIGNED_WA_OLAF-Controller.pdf

Menetluslike tagatiste kontrolöri otsus, millega võetakse vastu kaebuste käsitlemist käsitlevad rakendussätted, 2022/C 494/07(ELT C 494, 28.12.2022, lk 17–23), kättesaadav ka aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees/about-controller/legal-framework_en.

Iga-aastased tegevusaruanded ja arvamused

Menetluslike tagatiste kontrolöri 2022. aasta tegevusaruanne, PUB/2023/803 (ELT C 248, 13.7.2023, lk 1), kättesaadav ka aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/fdcb45a3-1934-423d-8198-689d2a96bc1c_en?filename=Controller%20-%20Annual%20Report%202022%20.pdf.

Menetluslike tagatiste kontrolöri 2023. aasta tegevusaruanne (ELT C, C/2024/5673, 23.9.2024), kättesaadav ka aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/5add81b3-44e1-41a4-bdf1-806c1186b9dd_en?filename=Controller-Annual%20Report%202023%20.pdf.

Menetluslike tagatiste kontrolöri 2024. aasta tegevusaruanne (ELT C, C/2025/4511, 7.8.2025), kättesaadav ka aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/8a8d23c3-9e4c-4f0f-8020-a555e317aa87_en?filename=COAR%202024.pdf.

Kontrolöri arvamus juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste kavandi kohta, kättesaadav aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/4f655d63-4b02-40df-8b93-038c44f1bb2e_en?filename=Opinion%20of%20the%20Controller%20on%20draft%20GIPs_redacted%20final.pdf.

Kontrolöri arvamus määruse nr 883/2013 kohaldamise ja mõju hindamise kohta, viide: Ares(2026)2209882 – 27/02/2026, kättesaadav aadressil https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/3c7a4446-920f-4cdb-92a3-f465e766a30e_en?filename=Annex%20-%CTR 20 %20Opinion%20on%20evaluation.pdf.